




2010-MIIT 2015-IMUT NUNAMI SUMIIFIIT PILLUGIT
PAASSUTISSIISARNEMI KALAALLIT NUNAATA PERIUSISSAI
"NUNAMI SUMIIFIIT PILLUGIT PAASSUTISSAT
PAASIUMINARTUT"



2010-MIIT 2015-IMUT NUNAMI SUMIIFIIT PILLUGIT
PAASSUTISSIISARNERMI KALAALLIT NUNAATA PERIUSISSAI
"NUNAMI SUMIIFIIT PILLUGIT PAASSUTISSAT
PAASIUMINARTUT"

INEQARNERMUT ATTAVEQARNERMUT ANGALLANNERMULLU NAALAKKER-
SUISOQARFIK

KALAALLIT NUNAANNI NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT

FEBRUJARI, 2010

2010-miit 2015-imut nunami sumiiffiit pillugit
paasissutissiisarnermi Kalaallit Nunaata periusis-
sai "Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat paa-
siuminartut"

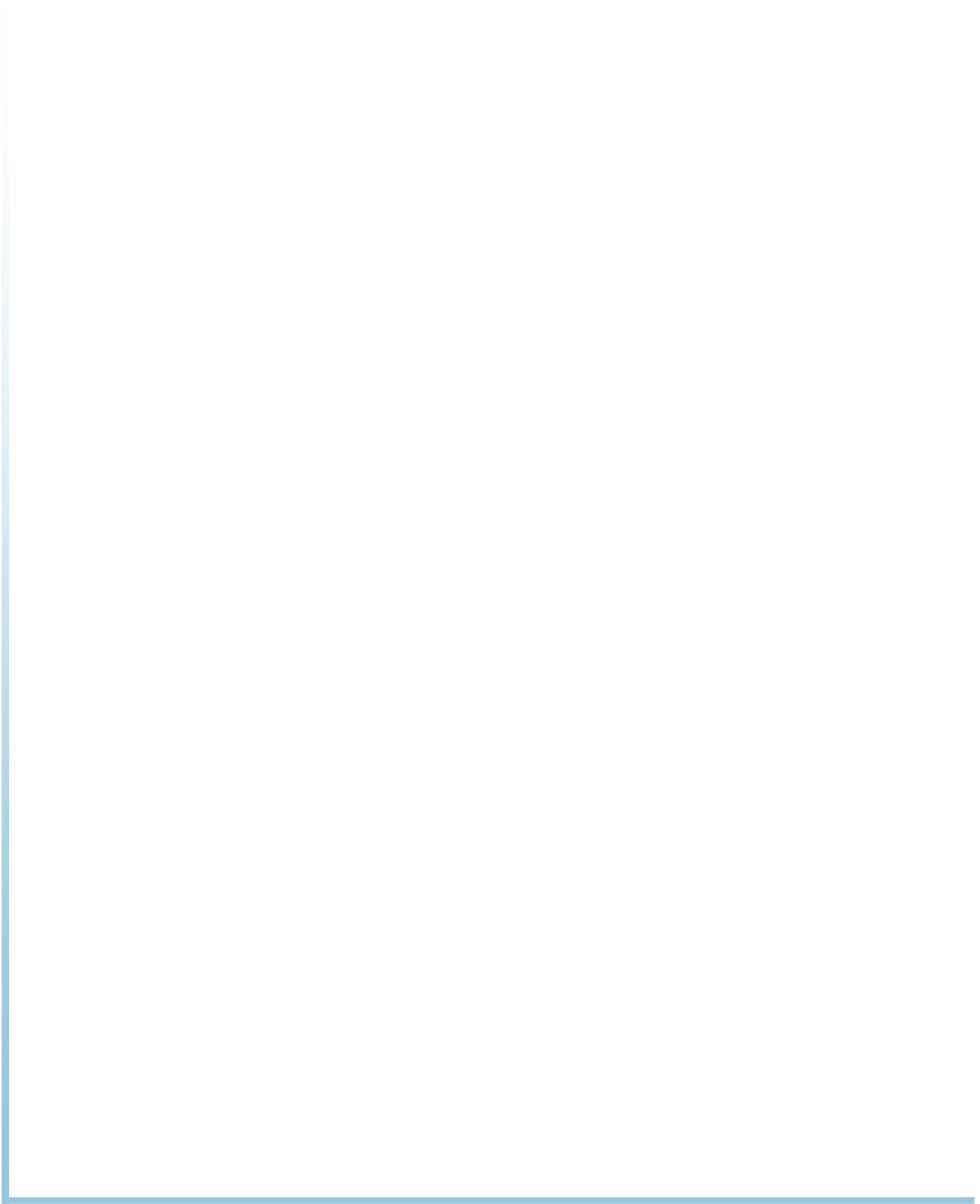
Nuuk, februaari 2010

© 2010 Nunamik pilersaarusionermik immik-
koortortaqaarfik,
Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallanner-
mullu Naalackersuisoqaarfik,
Namminersorlutik Oqartussat kiisalu allaaserin-
nittut ataasiakkaat

Najoqqutarisamik issuaaneq pisinnaavoq

Aaqqissuisut:
Maja Sig Vestergaard,
Thomas Nielsen,
Klaus Georg Hansen,
Sten R. S. Egede

Siulequt	qup. 5
1. Nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat paasiuminartut	qup. 7
1.1 SDI-p pilersinneqarnera amerlasuunik iluaqutissartaqarpoq	qup. 10
1.2 SDI Kalaallit Nunaannut naleqquttussiaq	qup. 19
1.3 Nunanik allanik suleqateqarneq	qup. 21
2. Takorluukkat oqaasertaliorneqarnerat – Suut kissaatigaavut?	qup. 23
2.1 NunaGIS – internettikkut sullissivik	qup. 26
3. Takorluukkamik piviusunngortitsinissaq – sunik unammilligassaqarpugut?	qup. 31
4. Takorluukkamik atulersitsinissaq – Qanoq iliussaagut?	qup. 39



SIULEQUT

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat digitaliusut aaqqissuunneqarnerinut periusissami matumani Kalaallit Nunaanni siullermeerluni, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atortut digitaliusut atorlugit ingerlatsinerup ineriartorneranut tapertaasinnaasunik peqartoqalerpoq. SDI 'Spatial Digital Infrastructure'-p naalisaatigaa. Taanna 'nunami sumiiffinnut ataqatigiinnerat digitaliusoq'-mik nutserneqarsinnaavoq. Nunami sumiiffimmi sumiiffik aalajangersimasoq atortut digitaliusut atorlugit allaffissornikkut ingerlatsinermi suliassanik sularinninnermut aqutissaavoq asseqanngitsoq, soorlumi inuk aalajangersimasoq pineqartillugu CPR-normu taamaattoq. Paasissutissat pisortani ingerlatsinermi atorneqartut tamangajammik nunami sumiiffimmut aalajangersimasumut attuumatinneqarsinnaapput, paasissutissanillu taamaattunik ujarlernermi suleriaatsit nalinginnaasut ujarnissaannut naleqqiullugu, nunap assingani paasissutissat atorfissaqartinneqartut ajornanngitsumik eqqortumillu ujarneqarsinnaapput, soorlumi assersuutigalugu Internetikkut Google Earth atorlugu taamatut ujarlertoqartartoq.

Ullumikkut nunap assingini digitaliusuni paasissutissat Kalaallit Nunaanneersut assigiinngitsut takuneqarsinnaalereerput. Kommunini pilersaarutit internettikkut NunaGIS-imut iserluni takuneqarsinnaapput, taamatullu assersuutigalugu piffissat aallaaniarfiusussat, sumiiffiit eqqissisimatitat paasissutissallu nunami sumiiffinnut attuumassutillit assigiinngitsorpasuit allat takuneqarsinnaallutik.

Aamma SDI inerisarluarneqarsimasoq innuttaasut pisortanit pitsaanerusemik sullinneqarsinnaansaannik neqerooruteqarsinnaalernissamut anguniagaqarnitsinni pingaaruteqalertussaavoq. Taanna "Suliniut Innuttaasut Pitsaanerusemik Sullinneqalernissaat"-nut atatillugu iluaqutaasumik ilanngunneqarsinnaasutut eqqarsaatigineqarsinnaavoq. Pisortat innuttaasullu ataqatigiissillugit sullissineq ineriartortinneqalereerpoq. Tassalu 2009-mi nunaminertanik atuinissamik qinnuteqaateqartarnerit suliaqartarnerillu atortunut digitaliusunut naleqqussarneqarsimapput, aammalu NunaGIS-imut ilanngunneqarsimallutik, taannali aallarniutaannaavoq. Piffissap ingerlanerani nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat digitaliusut amerlanerujussuit atorlugit Namminersorlutik Oqartussat, kommunit innuttaasullu akornanni suliaqartarnissaq ajornarunnaartussaavoq.

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut ataqatigiinnerannut aaqqissuussineq aatsaat atortut digitaliusut atorlugit allaffissornikkut ingerlatsinermit ilaaginnartunngortinneqarunik naleqarlualissaput. Taamaattumik teknikkikkut aningaasaqarnikkullu akimmisaarfissat piiarlugit sulinissarput, taamaalilluni paasissutissat pisortani oqartussaasut akornanni killilersorneqanngitsumik pissarsiarineqarsinnaanissaat aammalu innuttaasunut suliffeqarfinnullu namminersortunut iluaqutaalernissaat pisariaqarpoq. Tassa tunngaviumik takorluuisinnaaneq kisimi siunissami SDI-p pilersaarusiortnermut ingerlatsinernullu sakkutut qanoq annertutigisumik atuinisnaanissatsinnut killiliisuusaaq.

Nunarsuaq tamakkerlugu misilittakkat takutippaat, SDI-mut aningaasaliineq tamatigut imminut akilersinnaasoq. Tuluit naalakkersuisuisa NASA-llu naatsorsuinerinik takussutissiornermi takuneqarsinnaavoq, SDI-mut aningaasaliinermi nalinginnaasumik aningaasaliissutit sisamariaatinngorlutik utertartut. Misissuinerni allani, ilaatigut Spaniami, paasineqarpoq SDI-mut aningaasaliissutit pilertortumik utertartut. Nunakkut attaveqaatit maani nunatsinni pigisavut eqqarsaatigalugit, SDI-mut siunnerfeqartumik aningaasaliinissaq sulii iluaqutiginerussagipput ilimanaateqarluinnarpoq.

Kalaallit Nunaanni SDI-p ineriartortinneqarnera allatut oqaatigalugu pingaaruteqarpoq isumatusaarnellunilu.

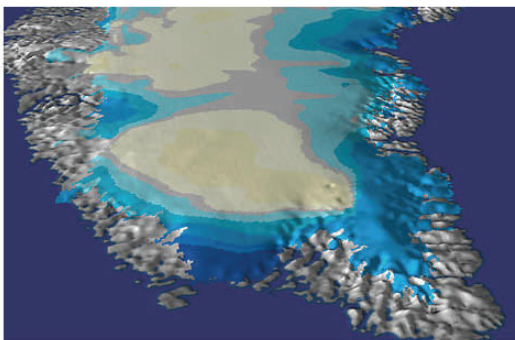
Jens B. Frederiksen

Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoq

1. NUNAMI SUMIIFFIIT PILLUGIT

PAASISSUTISSAT PAASIUMINARTUT

Nunarsuaq tamaat isigalugu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat (tassalu paasissutissat sumiiffimmut aalajangersimasumut inner-suunneqarsinnaasut) piukkunnaateqarnerat pingaaruteqarnerallu uppersineqaralut-tuinnarpoq, aammalu sumi tamani nunap iluani atortut digitaliusut atorlugit ataqtigiin-nerup ineriartortinneqarnerani – tuluttut "Spatial Digital Infrastructure"-mik (SDI) taagor- neqartumi – nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat pigineqarnerat annertuumik naat-sorsuutigineqarpoq. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat tassaasinnaapput paasissutissat, arlaatigut sumiiffimmut nunalluunniit immik-koortuanut attuumassuteqartut tamarmik, nassuiaataasorlu taanna malillugu nunarsuar-mi tigussaasut amerlanersaat nunami sumiif-fiit pillugit paasissutissat atorlugit nassuiarne-qarsinnaapput. Pisortat aqutsineranni tamar-miusumi 80%-it tikillugit nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut attuumassuteqartu-



Rate of Change in Icecap Height (cm/year)

-60 -20 -2+2 +20 +60

tut ataatsimut isigalugit naliliisoqartarpoq. Ulluinnarni aqutsinermi suut tamarmik, soorlu illoqarfinni nunanilu aqutsinermut pilersaar-u-siornermullu (tassunga ilaallutik assersuutiga-lugu uuliamik ujarlernernut aatsitassarsiornis-sanullu akuersissutit, illersuineranut killeqarfiit

aamma pinngortitami isumalluutit), nunami-nertanik atugassiisarnermut aamma pisussani sakkortunerusuni aallaaniarnissamut akuersis-suteqartarnermut, soorlu annaassiniarnernut aamma pinngortitami avatangiisinilu ajunaar-nersuaqarnissaanut eqqoriaanernut isumagin-ninnernullu tunngassuteqartut sumiiffinnut innersuunneqartarput. Tassalu nunami sumiif-finnut nassuiaatit annertussutsimut piffissa-mullu tunngasinnaapput.

Siunissami sunut tamanut tunngatillugu aala-jangiisarnerni nunami sumiiffiit pillugit paasis-sutissanik atuineq pingaaruteqarluinnartus-saagaluartoq, Kalaallit Nunaanni suli tamanna annertuumik misilittagaqarfigineqanngilaq. Kalaallit Nunaat nunarujussuuvoq inukitsun-guaq, taamaattumillu ajornartorsiutinik anner-tuunik atugassaqarfiuvoq, soorlu kommunit aqutsiviinit innuttaasunut amerlasuutigut isorartussuseq annertusarmat, qanoq iliorluni inuit kalaallit pisortanit sullinneqarnerat pitsaanerusoq ilersinneqarsinnaava. Tamanna aamma pissutigalugu Namminersorlutik Oqar-tussat atortut digitaliusut atornerullugit inger-latsinissamut periarfissanik ineriartortitsipput, taakkulu atorlugit innuttaasut internetikkut paasissutissanik pisariaqartitaminnik ujarler-sinnaapput, qinnuteqaateqarsinnaallutik, apeqquteqarsinnaallutik il.il. Innuttaasut kif-fartuunneqarnerat pitsaanerusoq anguniarne-qarpoq, tassanilu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat atorneqarnissaat pingaarute-qarpoq. Tassunga assersuutitut oqaatigine-qarsinnaavoq, kommunimi pilersaarummut ilassummi nunap annertussusaanik takutitsi-niarnermi nunap assingi atorneqarluarsin-naammata, imaluunniit aalajangersakkat suut

illumut najukkamut imaluunniit nunaminertamik atugassinneqarnissamik qinnuteqaatiginiakkamut atuunnersut akissuteqarfigineqarsinnaallutik. Atortut digitaliusut atorlugit ingerlatsineq aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat qanoq iliorluni ataatsimut isumaliutigineqarsinnaanersut ataqatigiissineqarsinnaanersullu pillugit periarfissat amerlapput, aammalu suliaassarfiit marluusut tamarmik ineriartortinneqarnerat malillugu amerliartussallutik.

SDI-mik ineriartortitsineri ilaatigut paasissutissat ataasiaannarlutik suliarineqartussaaneri, kisiannili killeqanngitsumik arlaleriarluni atorneqarsinnaaneri tunngavigineqarpoq. Tamanna nalunangitsumik isumalluutissanik sipaarfiussaaq. SDI-mik peqarnermi ingerlatsinerup pitsaanerulernera, aammalu suleriaatsit sivikinnerulernerat ajornannginnerulernerallu pilersinneqartut ilagiinnarpaat. Tamanna soorunami aamma aningaasatigut sipaagaqarnermik kinguneqassaaq. Ilaatigut USA-mi aamma Tuluit Nunaanni misissuinerni (ilaatigut NASA-mit aamma tuluit naalackersuisuinit suliarineqartumi) takutinneqarpoq, aningaasartuutiviusunut tunngassuteqartut 1:4-p missaanik naleqartarnerat nalinginnaasuusoq. Kisitsisilli eqqoqqissaartut naatsorsorniarnerat ajornartorujussuuvoq. Assersuutigalugu innuttaasut kiffartuunneqarnerat pitsaanerusoq qanoq naleqassava?

Maannakkorpiaq oqartussaasut suliffeqarfiillu akunnerminni nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik assigiinngitsorpassuarnik peqarput, tassalu sumiiffiit malillugit nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat katersugaatit, pissut-

silli maannakkutut itsillugit taakku tamakkiisumik atorneqanngillat. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atuineri periarfissat suunersut inunnit ilisimaneqannginnerat ajornartorsiutinut ilaavoq. Paasissutissanik ataatsimoortunik pigisaqartut akunnerminni paasissutissanik avitseqatigiittannginnerat aamma ajornartorsiutaavoq. Tamatuma kingunerisaa-nik paasissutissat assilinerat aningaasartuuteqarfiungaatsiarsinnaavoq. Paasissutissanik avitseqatigiinnissaq illuatungeriit akornanni isumaqatigiissutigineqarsinnaatillugu aamma amerlanertigut tamanna ajornartoq paasinar-sisarpoq, Kalaallit Nunaanni paasissutissanik ilusilersuinissamut malitassanik soqanngimat, taamaattumillu atorsinnaasaratik.

Tamatuma saniatigut aamma atuisup assersuutigalugu paasissutissat qanoq qangalu katersorneqarsimanersut (aamma metadata-nik taaneqartartut) ilisimaniassammassuk, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik ataatsimoortunik allanik, ilisimatitsissutinillu paasissutissanut taakkununga atasunik pisariaqartitsisoqartarpoq.

Kalaallit Nunaata ajornartorsiutit taakku pinn-gitsoortissappagit, taamaalillunilu innuttaasut, taamatullu namminersortut pisortallu sullissiviisa nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat tamakkiisumik atorsinnaassappatigit, **Spatial Digital Infrastruktur (SDI)** atorfissaqartinneqarpoq. SDI-p nassuiaatissartaa tassaavoq *“teknologiit, politikkit, malitassat inuillu isumalluutaasut, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik katersineri, suliaqarnermi, toq-qorterineri, siamarterineri atuinerullu anertusarneqarnerani pisariaqartinneqartut”*. SDI

SDI amerlasuutigut ataqatigiinnernut allanut sunulluunniit assersuunneqarsinnaavoq, assersuutigalugu angallannermi attaveqaatinut. Ullumikkut Kalaallit Nunaanni pissutsit imaapput kikkut tamarmik namminneerlutik tamarmik immikkut nammineq angallannermut maleruagassiatik malillugit aqqusinniortarlutik, aammalu arlaannaataluunniit aqqusernit qanoq ittut sananeqarsimaneridik ilisimasaqannginnerinut assersuunneqarsinnaavoq. Ataatsimut ilusilersuinissaq ataqatigiissarinsarluk pisariaqartinneqarpoq, taamaaliornikkut aqqusernit imminnut kattussuunneqarsinnaammata, aammalu kikkut tamarmik, siunertanut kissaatit apeqquaatinnagit aqqusernik sananeqareersunik atuisinnaalissallutik. Tassalu nunami sumiiffiit pillugit paasisutisat atorineqarnerat iluaqutaanerallu annertusarniarlugu, taamaalillunilu aningaasartuutit pissarsiassallu imminnut imminnut ataqatigiinnerat pitsaanerpaaq anguniarlugu, pisortat namminersortullu sullissiviini soqutiginnittunut atorineqarsinnaasunngortinneqarnissaat SDI-mi pingaarnertut siunertarineqarpoq.

¹ GSDI, 2004 – Federal Geographic Data Committee, 1994

1.1 SDI-P PILERSINNEQARNERA

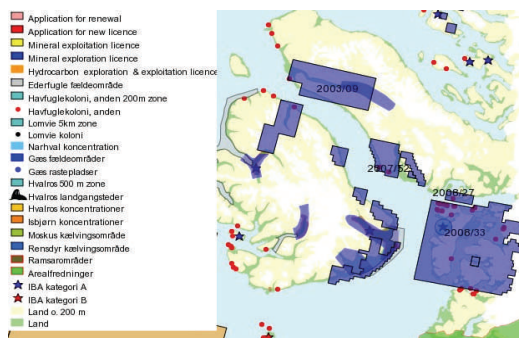
ARLALITSIGUT ILUAQUTISSARTAQARPOQ

SDI-p pilersinneqarnissaa Kalaallit Nunaanni arlalitsigut iluaqutissaqalertussaavoq, tamanalu suliassaqarfinnut assigiinngitsorpassuarut attuuttussaavoq. Tamatigut aperinermi "Sumi?", nunami sumiiffiit pillugit paasissutisani atuneq iluaqutaasussaavoq. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat iluaqutaasinnaanerat takutinniarlugu, SDI-p ineriartortinneqarnerani suut pingaaruteqarnerisut matu mani assersuusionerqarput.

Sanaartorfissanut pilersaarusionermit atorsinnaasat ataqtigiissaakkat

Kommunini iluarsartuusseqqinnerup kingunerisaanik oqartussaasut pitsaasumik ingerlasinnaasussaapput, aammalu aqutsinermi immikkoortortat akimorlugit aningaasartuutikillissassusaallutik, tamannalu ilaatigut nunami sumiiffinni aqutsinikkut ataatsimut tunggaveqarnissamik pisariaqartitsiviivoq.

SDI-p pilersaarusionermit atorsinnaasat ataqtigiissaakkat pissarsiarinissaat ajornarunnaarsippaa, taamaalillunimi oqartussaasut soqti-



gisaqartullu pilertortumik ajornangitsumillu sumiiffimmi pineqartumi soqtigisat allat suurnerisut takusinnaavaat. NunaGIS nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut tamanut iserfissiaavoq. Taamaalilluni aporaaffiusinnaasut

pinngitsoortinneqarsinnaapput, taamaattumillu:

- Pilersaarusionermit aalajangiinerit tunggavilersorluagaassapput
- Pilersaarusionermit ammanerusumik akissaffeqarnerusumillu ingerlanneqassaaq
- Soqtigisallit akornanni paatsooqtigiinnerit ikinnerussapput
- Kalaallit Nunaat imaluunniit suliassaqarfik aalajangersimasooq imminut nammassinnaanerusumik ineriartortinneqassaaq, pissutsit arlallit ataatsimut eqqarsaatiginissaat ajornanginnerussammat
- Paasissutissat paasiuminernerunerat ajornanginnerusumillu pissarsiarineqarsinnaanerit pissutigalugu oqartussaaqatigiinneq annertunerulissaaq innuttaasullu peqataasinnaanerulissallutik.



Innuttaasunik kiffartuussineq pitsaanagerusoq

Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffit digitaliusumik ataqtigiinnerisa ineriartortinneqarnerisa ilutigisaanik, atortut digitaliusut atorlugit innuttaasunik sullissineq ineriartortinneqarpoq.

Innuttaasunik sullissinermik pitsaasumik pilersitsiniarluni anguniagaqarnermi, pisortanut saaffiginninnermi saaffissap ataasiinaanissaa siunnerfigineqarpoq. Tamatumunnga innuttaasunik sullisinerup pitsaanerulernissaanut suliniummut atatillugu SDI aammalu pingaartumik NunaGIS-ip innuttaasunik sullisinerup pitsaanerulernissaanut suliniummut atatillugu eqqarsaatigineqassaaq, pisortallu sullissinerat nunami sumiiffimmi arlaaniisanersoq aalajangiunneqarpat, NunaGIS iserfissiatut atorneqarsinnaavoq. Innuttaasunut internettikkut iserfissiap aamma NunaGIS-ip suleqatigiiffigisinaasaannut assersuutaasinnaapput:

- Nunaminertamik atugassinneqarnissamik qinnuteqaatit, tassanilu nunaminertaq kisaatigineqartoq NunaGIS-imut toqqaannartumik titartarneqarluni
- Kommunimi pilersaarutit suut sumiiffinnut pineqartunut atuunnersut pillugit paasissutissat NunaGIS aqutugalugu nassaarineqarsinnaassapput.

Qupp. 16-imi nangissaaq.

SUUPPAT...?

DBMax - Datenbank Editor

Suchen: Index: Keine Order

Del	Plzneu	Kenn	Laenge	Breite	Gkrechts	Gkhoch	Ulmrechts	Ulmhoch	Plztyp	Mpsz
01084	14262000	134437.4	510333.3	3832454	5668812	32832247	5666981	2	2	
01097	14262000	134430.1	510400.9	3832257	5668955	32832050	5667824	1	1	

Del	Vorwahl	Kenn	Laenge	Breite	Gkrechts	Gkhoch	Ulmrechts	Ulmhoch
01101	02103	05198016	065547.3	511006.8	3355229	5672293	32395214	5670465
01108	02104	05198004	065802.8	511327.5	3358032	5678419	32398016	5676588

Del	Ort	Ortsteil	Kenn	Laenge
01111	02104	0515		
01112	0211	0515	Linden Pahlkrug	Pahlkrug
01127	0211	0515	Lohe-Rickelshof Lohe	Lohe

Del	Kreis	Kenn	Kiz
01131	0212	0515	
01139	02128	0515	Marnek
01141	02131	0516	Meldorf
01142	02131	0516	Meldorf

PLZREF VORWREF ORTT 281/6; 1/439 ANSI CLIPPER INS CAPS NUM SCROLL

SDI

SDI tassaavoq Spatial Digital Infrastruktur. SDI iserfissiaavoq, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut isernissamut aveqatigiinnissamullu pisariitsumik qulakkeerisuuvoq. SDI-p imai pingaarutillit nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut, metadata-nut, clearinghouse-mut, paasissutissanut ataatsimoortunut iserfissiaasumut (Kalaallit Nunaanni NunaGIS-imut) malitassanut suleqatinullu tunngasuupput.

SDI-mut nassuiaat paasiuminarnerusoq tassaavoq:

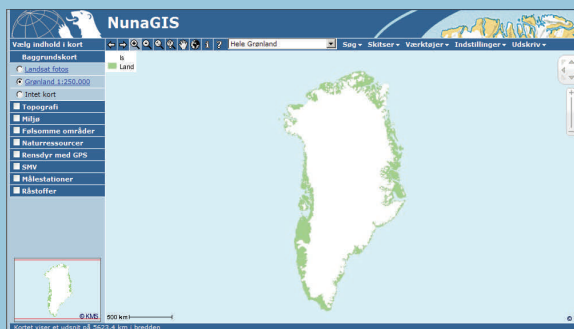
“teknologiit, politikkit, malitassat inuillu isumalluutaasut, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik katersinermi, suliaqarnermi, toqqorterinermi, siammarterinermi atuinerullu annertusarneqarnerani pisariaqartinneqartu”.

GIS

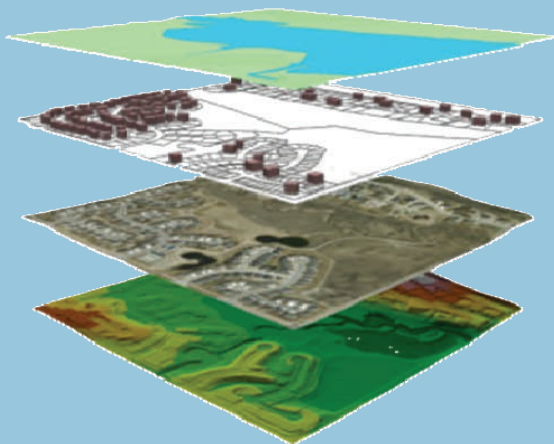
GIS (Geografisk Information System) tassaavoq nunami sumiiffiit pillugit paasissutissaqarfik. GIS IT-kkut sakkussiaavoq, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik assigiinngitsunik ataqatigiissitsiviusinnaasoq, tamatumalu kingorna inerneru-sunik misissueqqissaarfiusinnaasoq takutitsiviusinnaasorlu. Taamaalluni ataqatigiissut paasiuminaattussaagaluit taku-neqarsinnaalertarput.

GIS-imi assersuutigalugu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat, soorlu aqqusernit assingi, illut assingi aamma napparsimmaviup inissisimaffianut paasissutissat qalerinneqarsinnaapput, tamatumalu kingorna piffissaq qanoq siviutigisoq atorlugu ambulancit napparsimmavimmiit inissiamut avinngarusimanerpaamiittumut anngussinaanersoq misissoqqis-saarneqarsinnaavoq.

GIS-imut programmit assigiinngitsorpasuupput, assersuutigalugu tassaallutik Google Earth, MapInfo aamma ArcGIS. NunaGIS allaavoq, GIS-imut internettikkut atorneqarsinnaasumut assersuutigineqarsinnaasoq



SUUPPAT...?



Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataatsimoortut

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat, tassaapput paasissutissat sumiiffik aalajangersimasooq pillugu paasissutissanik tamani imaqartut. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat amerlanerusumik nunap assingi atorlugit takussutissiorfiusarput. Kisitsisaasinnaapput, sumiiffiup aalajangersimasup immap qaaniit portussusaanik oqaluttuartut, taakkulu nunap assingani toornertut nalunaarsorneqassapput, portussusaata kisitsisita allallugu.

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataatsimoortut tassaapput, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aallaavissinneqarsinnaasut. Assersuutigalugu tassaasinnaapput kisitsisit, nunap immap qaaniit portussusaanik oqaluttuartut, taakkulu nunap assingani portussutit takussutissiornerisigut takutinneqarsinnaapput.

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataatsimoortut GIS-imut immiunneqarsinnaapput, aaneqarsinnaapput, iluarsaanneqarsinnaapput misissoqqissaarneqarsinnaallutillu

NunaGIS

NunaGIS GIS-iuvoq internettikkut atorneqarsinnaasooq, taassumalu Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat imarai, aammalu www.nunagis.gl iserfigalugu kalaallisut, danskisut tuluttullu takuneqarsinnaalluni.

NunaGIS atorlugu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat nammineerluni qarasaasiamut aaneqarsinnaapput, aammalu GIS-imut programmit allat atorlugit paasissutissat suliarineqarsinnaallutik. Piffissap ingerlanerani aamma NunaGIS toqqaannartumik aqutigalugu paasissutissat misissoqqissaarneqarsinnaalissapput. Aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani immikkoortut assigiinngitsorpassuit takutinneqarsinnaalissapput. Immikkoortut ataqatigiissinneqarnerini ataqatigiissut, soorlu aatsitassarsiornermi soqutigisanut immikkut tunngasut takuneqarsinnaalissapput, tamatumalu peqatigisaanik aamma timmiaqarfiit takuneqarsinnaalissallutik. NunaGIS clearinghouse-mik taaneqartartut atuutisaaq, aammalu Kalaallit Nunaanni SDI-mut pingaarutilit atulissalluni. Imm. 2.1-imi NunaGIS – internettikkut sullissinermut tunngasooq alakkarlugu annertunerusumik atugaqarsinnaavutit.

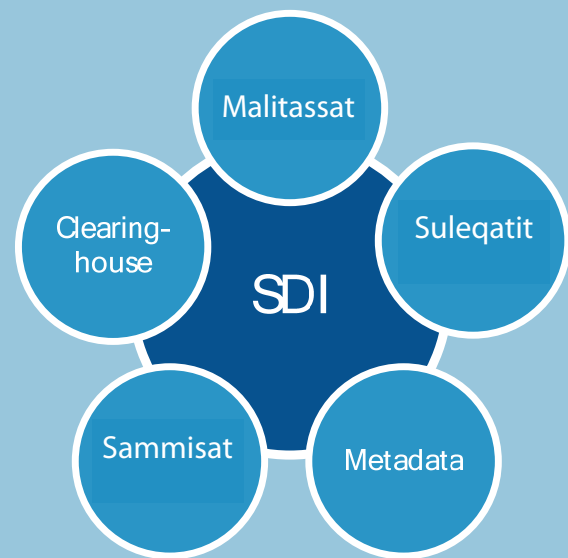


SDI-MI ATORTUT IMMIKKOORTUT

Spatial Digital Infrastruktur-imi (SDI) nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut, metadata-nut aamma clearinghouse-mut atortuni immikkoortut tallimaapput, siararterinermi, suleqateqarnermi malitaqarnermilu sakkusatut atorneqartut (assersuutigalugu internettikkut isissutissaq NunaGIS-itut ittoq). SDI ingerlalluassappat atortut immikkoortut tallimat tamarmik pigineqartariaqarput, atortullu tallimat taakku tamarmik immikkut ingiaqatigiisillugit pilersaarusionerqartussaapput.

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani sammineqartut

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani sammisat arlallit tunngaviusussatut annertumik isigineqarsinnaasut, aammalu ilaangikkunik nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik paasiuminaallisitsisussat pigineqarput. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani sammisat, qulequttat aalajangersimasut pillugit paasissutissanik imaqarput, taakku lu sumiiffimmuut imaluunniit nunap immikkoortuanut aalajangersimasumut toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit innersuussutitaqarput. Assersuutigalugu nunap ilusaanut assiusinnaapput, portussutsimut assiusinnaapput, najukkanut allattuiiffiusinnaapput, imermut assiusinnaapput assigisaannulluunniit tunngasinnaallutik. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat immikkoortut ataatsimoortut, tunngavissatut suliaasut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atuisunut ataatsimut innersuussutissatut suliaapput. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani sammisat, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut ataatsimoortunut aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik sullissinermut tunngaviusumik atortuupput digitaliusut (nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani suliaqarnerit).



Metadata – paasissutissat pillugit paasissutissat

Metadata – imaluunniit paasissutissat pillugit paasissutissat – nioqqutissat imaasa allattorsimaffiit assersuunneqarsinnaapput. Metadata tassaapput paasissutissat, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataatsimoortunik aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani sullissinernik nassuiaaffiusut, taamaalillunilu paasissutissani nassaartoqarsinnaavoq, nalunaarsuisoqarsinnaalluni atuisoqarsinnaallunilu. Metadata atuisut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik paasinninnissaanut pingaarteqarput, paasissutissat qanoq atorneqarsinnaanerit oqaluttuuartuugamik, tamatumalu peqatigisaanik nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat assigiiartuunissaannik qulakkeerisuullutik.

Metadata-p imarisinnaavai:

- Oqaaseq paasinnissutissaq (Kipparissoq aappaluttoq illumut takussutissaappat, matumani oqaaseq paasinnissutissaq illuussaaq)
- Pitsaassuseq atuussinnaassuserlu
- Nunap sukutsiani inissisimaffik
- Pilersitsinermut, ingerlatsinermut, aserfallatsaaliuiner-mut siararterinermullu akisussaasutut oqartussaasut, taamaalillunilu kikkut paasissutissanut tunngavigneqarsimanersut atuisup takusinnaassavaa. Tamanna uppernassutsimik annertunerulersitsissaq, aammalu atuisoq tunngavigneqartumut saaffiginnissinnaanissamut periarfissinneqassalluni.
- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut isernissamut atuinissamullu piumasaqaatit

Angallanneq, nukissiorneq, imeq, kiassar-neq, innaallagiaq, nalunaarasuartaatit il.il.

Attaveqarnermut atortuni attaveqaatinilu, ledningit/aqqusernit assigisaallu aqqutigalugit nassitsisarnermut atorneqartuni tamani SDI-p atorneqalernissaa iluaqutaalluartaussaavoq:

- Pilersaarusiorneq pitsaannerusoq, GIS ikior-siullugu assersuutigalugu nalunaarasuartaateqarnermut napasuliamut inssiiffissaq pitsaanerpaaq nassaarineqarsinnaammat.
- Paasissutissanik aveqatigiinneq aammalu ataatsimoorluni nunap assiliorsinnaaneq pissutaallutik assersuutigalugu assaanermi ledninginik ajoqusiinnaaneq annikinneru-lersinneqartussaammat.

Innuttaasut isumannaassusaat

SDI-p ineriartortinneqarnerani nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat eqqortut iluarsineqarsimasullu, soorlu najukkanik nalunaarsu-nermut tunngasut atorneqalersinnaapput, taamaalillunilu annaassiniartartut politiillu



pilertortumik sumiiffik eqqortoq nassaarisinaassavaat. Tamatuma kingunerisaanik:

- Annaassiniarnerit pitsaanerulissapput, nag-gataagullu inuup inuuneranik annaassiso-

qarsinnaalissalluni.

- Aningaasartuutit ikilinneqarsinnaalissapput
- Sullissinernut atatillugu uppenarsaatissat pitsaanerulissapput.

Avatangiisit pinngortitarlu

SDI-p ataqatigiinneratigut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aqqutigalugit erngup, silaannaap, nunap, nunaannaap, naasut, uumasut, uumassusillit ataqatigiinnerisa il.il. aqunnissaat, nakkutiginnissaat illersornissaallu ajornannginnerulissaaq. Taamaalilluni aamma assersuutigalugu makkuninnga suliaqarnissaaq ajornarunnaartussaavoq:

- Avatangiisinut sunniutaasinnaasut naatsor-sornissaannut takussutissiornissaannullu malitassiornissaaq
- Aalajangiinissamut tunngavissat pitsaaner-usut
- Aallaaniarnermi piniarnermilu angusat pillu-git paasissutissanik siaruarternissamut aamma internettikkut nalunaaruteqarnissamut periarfissat pitsaaneruset.

Kalaallit Nunaat pillugu paasisat ilisimasalu annertuneruset

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat iluaqutigalugit Kalaallit Nunaat pillugu ilisimasas-sanik nutaanik pissarsisoqarsinnaalissaaq. Taamaalilluni kisitsisitigut paasissutissat aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataqatigiissinneqarsinnaalissapput, tamatumalu kingunerisaanik ataqatigiit assigiinngitsut, nunami sumiiffinnut tunngasinnaasut aamma/imaluunniit nunap iluani ataqatigiissaar-nermik pisariaqartitsiviusut paasisimaarineqarnerat annertusinneqarsinnaavoq. Tassun-ga assersuutitut taaneqarsinnaavoq:

- ☒ Kisitsisitigut paasissutissat aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataqatigiisinnissaat ajornarunnaassaaq, tassuunalu Kalaallit Nunaat nutaamik siunnerfeqarluni isigineqarsinnaalissalluni.
- ☒ Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat pinerluuteqarnermilu kisitsisitigut paasissutissat, sumiiffimmi aalajangersimasumi pinerluuteqarnerup annertuneruneranik takussutissiinnaasut ataqatigiissinneqarsinnaalissapput.
- ☒ Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat isertitallu kisitsisitaannut paasissutissat, sumiiffinni aalajangersimasuni inuit aalajangersimasumik isertitaqartartut najugaqarfisaannut takussutissiinnaasut ataqatigiissinneqarsinnaalissapput.

Tassa SDI-p atorneqalernerani iluaqutissat arlalippassuupput assigiinngitsorujussuullutilu, aammalu periarfissat suli amerlanerusut teknologiip ilikkariartorneqarnerani, atoruminarnerulerenerani ineriartorteqqinneqarneranilu takkussuuttarumaarput. Iluaqutissat ataatsimut isigalugit imatut agguarneqarsinnaapput: **Inooqatigiinnikkut iluaqutissat**, pilersaarusiortarnerup pitsaanerulerneratigut, sumiiffiit ulorianartorsiorfiusut assiliorneqartarnerisa pitsaanerulerneratigut, ornigukkasuartarnerit annaassiniartarnerillu pitsaanerulernerisigut, aalajangiisarnerit paasiuminarnerulernerisigut aammalu oqartussaaqatigiinnerup annertusineratigut pissarsiarineqarsinnaasut **Avatangiisinut iluaqutissat**, ataavannerususanik ineriartortitsinikkut, pitsaanerusunik nakkutilliinikkut aammalu pinngortitami pi-suussutinik aqutsinerup pitaanerulerneratigut, avatangiisini pinngortitamiluunniit ajunaarnersuit pakkersimaarniarlugit periarfissat

pitsaanerulernerisigut anguneqartussat.

Aningaasaqarnikkut iluaqutissat, makku pissutaallutik,

- naammassisaqarsinnaaneq annertunerusoq, assersuutigalugu paasissutissanik ujarlernermi, pissarsiniarnermi ataatsimoortitsinermilu piffissamik sipaagaqarnikkut. Aamma assersuutigalugu paasissutissat ataatsinut tunngasut sumiiffinni marlunni imminnut attuumassuteqanngitsunit suliarineqartariaarunneranni marlunnit suliarineqarsimasunik assersuussisariaarunnermi marloriaammik sulisarneq pinngitsoorneqassaaq. Tamatuma saniatigut internettikkut ataa-siinnarmut attaveqarnermi, GIS-imut programminut, soorlu MapInfo-mut desktop-inut arlalissuarnut naleqqiullugu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut isissutissanik nammineeirluni atuinermi sipaaruteqartoqartalissaaq.
- sunniutaasinnaasut annertunerusut, assersuutigalugu paasissutissat pitsaassusaasa qaffasinnerulernerat imaluunniit piffissamut naleqqunnerulernerat, politikkit siunnerfeqarnerulernerat, atoruminassutsip pitsaanerulernera pissutaalluni nalorneq annikillisinneqarsinnaassaaq, aamma
- inoqatigiinnermi aningaasaqarnikkut iluaqutissat amerlanerusut, assersuutigalugu pisortat tungaanniit pilersaarusiorneq pitsaanerusoq, pilersaarutigineqartut sunniutissaannik siumut eqqoriaasinnaanerit pitsaanerusut, ulorianartorsiorfiusinnaasut ikinnerusut, suliffeqarfinni nutaaliernerit periarfissallu.

SDI-MI ANINGAASARTUUTIT PISSARSIASSALLU PILLUGIT NALILERSUISARNEQ ATAATSIMUT ISIGALUGU

SDI-p atorineqaleratigit aningaasartuutissat pissarsiassallu nalilersuiffiqineqarneranni tamatumunnga aningaasartuutissat aalajangersarnissaat ajornannginneralaarsuusussaavoq, kiisalu iluaqutissarpasuit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naleqqiullugu nalilersuiffiqineqarnerissaat ajornaku-soornerusinnaalluni.

atuutsitsilerniarnermi suliap immikkoortuani siullermi hardware-t aamma software-t pisariaqartinneqartut aningaasaliiffiqineqartussaapput. Aningaasaliiffiqisassanit taakkunannga amerlasuut Nuna-GIS-ip pilersinneqarneratigit naammassineqareerput. Tamatuma saniatigit sulisussat piginnaanillit piffissarlu atorineqartussaqaq aningaasanik immikkoortitsiviqineqartussaapput, tassanilu suliaqarfiup iluani aqqissuussaannikkut allangortiterinissaq ilinniaqqinnissallu pissutaallutik aqqissuussaannermi aningaasartuuteqartoqartussaalluni. Kisiannili nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani qinigassat ineriartortinneqarnerissaarpiaanut aningaasartuutissat amerlanerusussaapput. Tamatuma kingorna hardware-t aamma software-t kiisalu paasissutissat ingerlaavartumik aserfallatsaalineqartussaapput, aammalu atortut sulisullu siunissami atortorineqalersussanut naleqqussarneqartartussaallutik.

SDI-mik atuilernermi iluaqutissat amerlagaluartut, taakku qanoq akeqassanersut eqqortumik naatsorsussallugit ajornakusoorsinnaavoq. Kisiannili assersuutigalugu Holland-imi aamma Catalonien-imi aningaasartuutininik pissarsiassanillu misissueqqissaarnerit takutippaat, SDI-mik atulersitsinermi inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut annertuumik sinneqartoorteqarsimasut. Tamatumunnga atatillugu erseqqissarneqassaaq, SDI suliaangimmat naammassineqartussaqaq. SDI nunap iluani paasissutissanik suliaqarnermi nunap sukaatut atuuttuartaussaavoq. Suliaqarfik inerisarneqartuartaussaavoq, tamatumalu malitsigisaanik Kalaallit Nunaannut aningaasartuutissat aamma iluaqutissat sulii amerlanerusussapput.

1.2 SDI KALAALLIT NUNAANNUT NALEQQUTTUSSIAQ

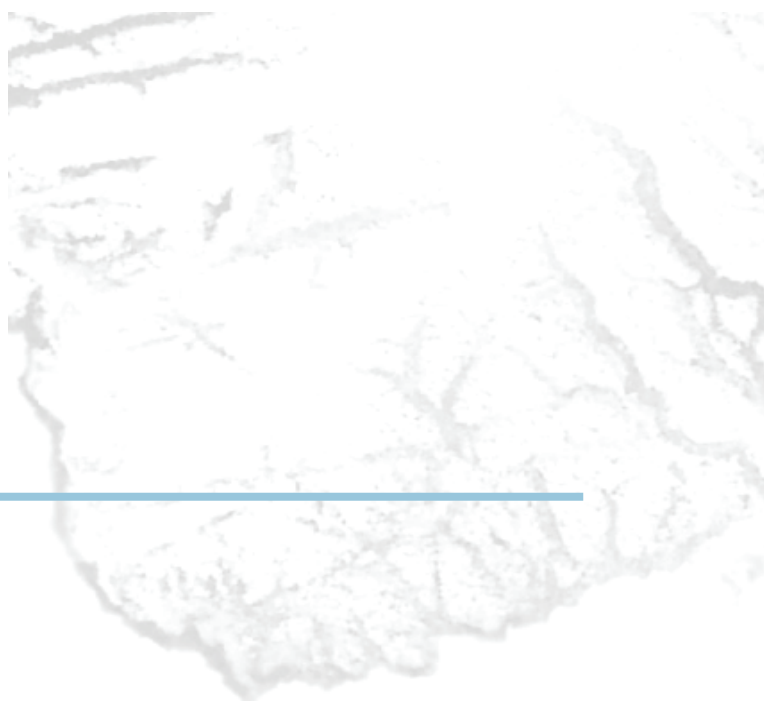
Nunarsuarmi Kalaallit Nunaat asseqanngilaq. Pinngortitarujussuaq tikinneqarsimangitsoq asseqanngitsorlu nunarsuarmi qeqertat anersaanni sinerissamiit sinerissamut isorartususeqartoq, tamatumalu peqatigisaanik nuna inunnik amerlagisassaangitsunik, taamaattumillu siammasissorujussuarmik nunassissimasunik inulik. Taamaattumik Kalaallit Nunaat nunanit allarpassuarnit allaaneruvoq, tamatumattaarlu kingunerisaanik SDI-mik ilusilersuinissamut pingaaruteqassusianullu pingaaruteqartussaalluni. Nunaqarfiit illoqarfiillu aammalu illoqarfiit akunnerminni imminnut ungasipput, aammalu taakku akornanni inoqannginersat isumaginiarneqarnerat suliarujussuvoq, suliasallu teknologiit pigineqareersut atorlugit sapinngisamik annertunerpaamik oqilisaanniarnearput. Kalaallit Nunaanni SDI-mik ineriartortitsisoqassappat, nunami sumiiffinnut isorartoorsuarnut pilersaarusiorneq aqutsinerlu pitsaanerusussaavoq. Tassani siullertut pingaarnertullu ajugaasussat tassaapput pinngortitaq, avatangiisit minnerunngitsumillu Kalaallit Nunaanni pinngortitami isumalluutunik inuussuteqartut aallatulluunniit iluaquteqartut tamarmik.

Siusinnerusukkut attaveqaqatigiinneq ajornakusoortuvoq pisariullunilu, ullumikkulli internettip periarfissarititarpassui atorlugit ullumikkut inunnut ungasissorsuarmi najugaqartunut attaveqartoqarsinnaavoq paasissutissanillu nassitsisaqattaartoqarsinnaalluni. Kalaallit Nunaanni inuit amerlanersaat internettimut attaveqarput, ukiunilu makkunani aamma pisortat ingerlatsiviini atortunut digitaliusunut annertuumik nutserisoqarpoq. Taamaalilluni

innuttaasunik sullissineq, aammalu innuttaasunut, pingaartumillu kommunit allaffiunut sullissisunullu ungasissorsuarmi najugaqartunut iluaqutaasumik pitsaanerulersimavoq aningaasartuutikillisaasoqarsimallunilu. Tamanna pissutigalugu digitalinngorsaaneq pingaartumik Kalaallit Nunaannut iluaqutaasimavoq. SDI-mik atuilernissaq innuttaasut pitsaanerusedumik sullinneqarnissaannik kissaateqarnermut atasuuvoq, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut iserfissiaq nunap iluani nunap iluanut tunngasunut pisortani sulianut internettikkut isissutaasartussaammat. Isigissat aqutigalugit nammineq najukkamut, kommunimut aammalu Kalaallit Nunaat tamakkerlugu paasissutissanik paasisaqarsinnaaneq aallersinnaanerlu ajornanngitsususaq. Taanna aqutigalugu pisortat ingerlatsinerannut timitalinnillu pilersaarusiorneq naleqqiullugu paasiuminassuseq annertunerusoq anguneqassaaq, tamannalu naggataatigut aamma oqartussaaqatigiinnerup annertunerulerneranik kinguneqassalluni.

Taamatuttaaq SDI-mik pilersitsinikkut oqartusaasut innuttaasullu akornanni attaveqaqatigiinneq ajornannginnerulersinneqassaaq. Kalaallit Nunaanni clearinghouse-mik ataasiinnarmik aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut iserfissiamik ataasiinnarmik atuinissaq ajornanngittussaammat, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat tamarmik sumiiffimmut ataatsimoorussamut ataatsimut, paasissutissanik kissaatigisinnaasanik tamanik aallerfigineqarsinnaasumut katersorneqarsinnaapput.

Tamatuma kingunerisaanik oqartussaasut ataasiakkaat sumiiffimmut aalajangersimasumut oqartussaasut soqutigisaqarnersut takusagunikkit tamanna pilertortumik ajornanngitsumillu pisinnaalissavaat. Taamaalilluni soqutigisatigut aaqqiagiinngissutaasartut pinnginnerini aaqqinneqartassapput. Assersuutigalugu ukiuni makkunani Kalaallit Nunaanni pinngortitami pisuussutsit, soorlu uulia, ujaqqat erlinnartut saffiugassallu nunap assiliorlugit atorluarniarlugillu annertuumik sulisoqarpoq, taamaattumillu kalaallit isaannit isigalugit aaqqiagiinngissutit nutaat pinngorsimapput, pinngortitamik atuinissaq illersuinissarlu tamatigut imminnut naleqqunneq ajormata. Timmiaqarfik nunap iluani nalilinnik nassaarfiusup qanitaani inissisimasinnaavoq, tamanalu tunngavigalugu qanittumik oqaloqatigiinneq aammalu misissueqqissaarnerit GIS-imik tunngaveqartut aalajangiiffigineqannginnerminni suliap sammiviinit tamanit eqqarsaatigineqartussaapput. Suut tamaasa eqqarsaatigalugit aalajangiinissamut tunngavissat naleqquttut eqqarsaatigilluakkallu tunngavigalugit aalajangiinerit pitsaanerpaasartut naluneqanngereerpoq.



1.3 NUNANIK ALLANIK SULEQATEQARNEQ

Kalaallit Nunaanni isummerfigisassanit amerlasuut aamma nunani issittuni allani isummerfigineqartussaapput. Tamanna tunngavigalugu Arktisk Råd-ip nunallu ilaasortaasut namminerisaminnik nunap assiliornermut nunamilu sumiiffinnut paasissutissanut oqartussaasuisa akornanni ataqatigiissaarineq aqquutigalugu, nunani issuttuni SDI-mik (ASDI) pilersitsinissaq pillugu nunat taakku akornanni pisisaaffiliinngitsumik suleqatigiinnermik aallartisisoqarpoq. Nunani ilaasortaasuni nunap assiliornermut aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut oqartussaasut sulinerannut iluaqutaasumik ataavartumik ataatsimiittoqartarpoq ilisimasanillu aveqatigiittoqartarluni, kisiannili suillertut pingaarnertullu Arktisk Råd-imi immikkut ilisimasallit suleqatigiinnerannut ASDI pingaaruteqarpoq. ASDI-mut ilaatillugu nunani issittuni nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut isaarissamik pilersitsisoqareerpoq, tassalu <http://portal.intermap.com>, tassanilu pingaartumik nunani issittuni pinngortitaq avatangiisillu pillugit paasissutissat nassaarineqarsinnaapput.

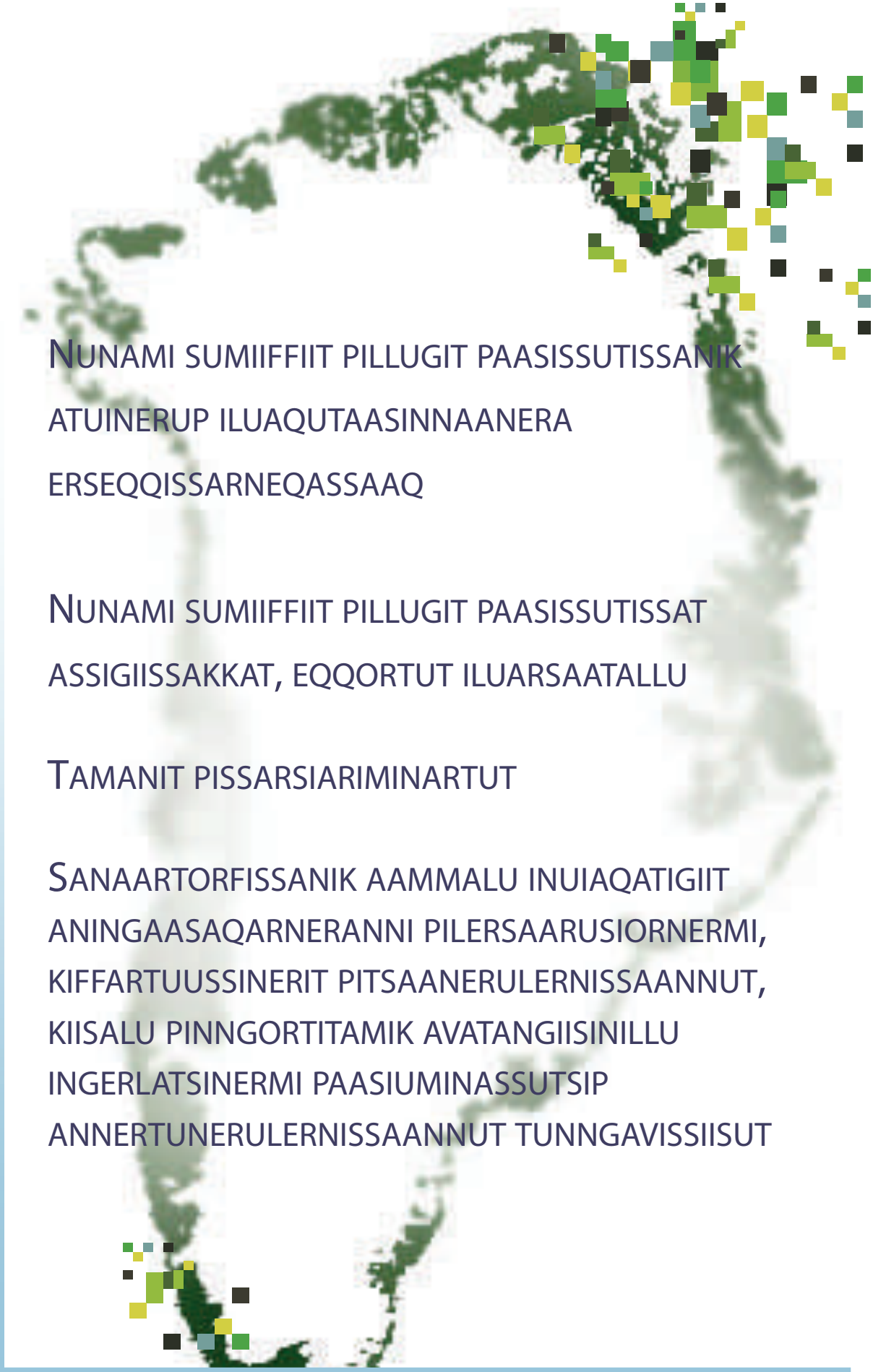
NUNANI ISSITTUNI ISUMASIOQATIGIIT

Nunani issittuni nunat issittut akornanni suleqatigiinneq, ataqatigiissaarineq suliniuteqarnerlu siuarsarniarlugu, pingaartumillu imminut napattissinnaasumik ineriartortitsinissaq avatangiisinnillu illersuineq siuarsarniarlugu, Nunani Issittuni Isumasioqatigiit 1996-imi pilersinneqarput. Nunat ilaasortaasut tassaapput:

- Sverige
- Danmark
- Rusland
- (Grønland og Færøerne)
- Finland
- Canada
- USA
- Island
- Norge

Nunanik allanik suleqateqarnermut atatillugu Kalaallit Nunaata nalunaaqutsersuinermi oqaatsinik atorineqartartunik xml-imik (**EX**tensible **M**arkup **L**anguage) taagorneqartunik atuineratigut, aammalu OGC-mik (**O**pen **G**eospatial **C**onsortium) nunat tamat akornanni akuerisaasumik atuineratigut paasissutissanik aveqatigiittarneq ajornannginnerulersimavoq. Nunat tamat eqqarsaatigalugit malitassanik aalajangersimasunik tamanit atorineqartunik soqanngilaq, kisiannili EU-mi INSPIRE-mut maleruagassiap (**I**nfrastucture for **S**patial **I**nfo**R**mation in **E**urope) akuerineqarneratigut nunat ilaasortaasut tamarmik 2009-mi maajimi malitassat nalinginnaasut maleruagassiami nassuarneqartut tamaasa pillugit inatsisilorsimasussaapput, taamaalillunilu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik aveqatigiittarneq ajornanngitsumik pisalersimasussaalluni. INSPIRE-mi malitassiat nunat tamat akornanni atugaasunut qaninnerpaapput, taamatullu aamma nunani allani nalinginnaasumik atugaallutik. Taamaattumik aammattaaq Kalaallit Nunaanni SDI-mi assigiissaarinissamut INSPIRE-ip piumasaqaataasa malinneqarnissaat nunat allat suleqatigineqarnerini paasissutissanillu aveqatigineqartarneranni atussallugu naleqqutissaaq, aammalu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu iluaqutaassalluni. INSPIRE-p Kalaallit Nunaanni atorineqalernissaa Kort- og Matrikelstyrelsen suleqatigalugu pinsinnaavoq.

Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik assigiissaakanik soqanngilaq, aammalu paasissutissanik aveqatigiittarnermik ingerlatsisoqanngingajalluni. Matumanili suliniuteqarnikkut innuttaasunut kalaallinut, pinngortitamut avatangiisinullu iluaqutaasumik SDI pillugu suleqateqarnermik pilersitsiniarluni suliassat aallartineqarnissaat siunertarineqarpoq.



NUNAMI SUMIIFIIT PILLUGIT PAASISSUTISSANIK
ATUINERUP ILUAQUTAASINNAANERA
ERSEQQISSARNEQASSAAQ

NUNAMI SUMIIFIIT PILLUGIT PAASISSUTISSAT
ASSIGIISSAKKAT, EQQORTUT ILUARSAATALLU

TAMANIT PISSARSARIMINARTUT

SANAARTORFISSANIK AAMMALU INUIAQATIGIIT
ANINGAASAQARNERANNI PILERSAARUSIORNERMI,
KIFFARTUUSSINERIT PITSAANERULERNISSAANNUT,
KIISALU PINNGORTITAMIK AVATANGIISINILLU
INGERLATSINERMI PAASIUMINASSUTSIP
ANNERTUNERULERNISSAANNUT TUNNGAVISSIISUT

2. TAKORLUUKKAT OQAASERTALIORNEQARNERAT

– SUUT KISSAATIGAAVUT?

Kalaallit Nunaanni 2010-miit 2015-imut SDI pillugu takorluukkat:

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat iluaqutaasinnaanerat ersarisarneqassaaq, aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat assigiissaakkat, eqqortut iluarsaatallu tamanit atoruminartuussapput. Taamaalilluni kiffartuussinerit pitsanngorsakkat pilersinneqassapput, aammalu sanaartorfissanik inuiaqatigiillu aningaasaqarneranni pilersaarusiornermi aammalu pinngortitamik avatangiisinillu ingerlatsinerup paasiuminarnerulernissaat pitsaanerulernissaallu tungavissiorneqassalluni.

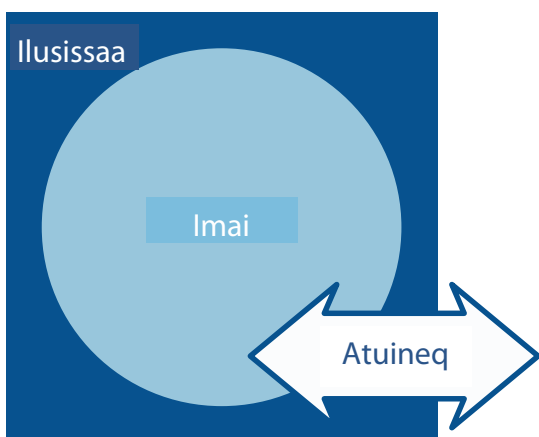
Takorluugaq SDI-p pilersinneqarnerani ineriartortinneqarneranilu anguniagaasutut naleqqatut anguniakkatullu atorneqassaaq. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat kiffartuussinerillu pitsanngorsartuarneqartussat innuttaasunut atugassanngortinneqassapput, taakkulu ilisimaneqarnerat annertusarneqassalluni. Kalaallit Nunaata nunami sumiiffiit pillugit paasissutissiivunissaa anguniarneqarpoq.

- **Paasissutissat ataatsimoortut assigiissaarneqassapput.** Assigiissaarinermi paasissutissanik aveqatigiinnissaq ajornarunnaarsinneqassaaq. Aningaasartuutit annikillisinneqassapput, paasissutissat ataatsimoortut assigiissaakkat qitiusumiit siaruarterneqassammata, taamaalillunilu paasissutissanik aveqatigiinnissaq ajornarunnaarsinneqassaaq, aammalu annertunerusumik assiliisarnelit pinngitsoortinneqassallutik.
- **Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atuisinnaaneq annertunerulersinneqassaaq.** Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik kikkulluunniit atuisinnaassapput, aammalu paasissutissat kissaatigisatik sumi nassaarisinnaanerlugit ilisimassalugu.
- **Pissarsiariuminartuuneri pitsaanerulersinneqassaaq.** Innuttaasut taamatullu oqartussaasut paasissutissat kissaatigisatik ajornanngitsumik pilertortumillu nassaarisinnaassavaat.
- **Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat iluaqutaanerat pillugu lisimannineq annertunerulersinneqassaaq.** Innuttaasut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani periarfissanik iluaqutissartaannillu ilisimanninnerat annertusarneqassaaq.
- **Innuttaasut oqartussaasullu akornanni aqgut qaninnerpaanngortinneqassaaq.** Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atuinikkut innuttaasut ataasiakkaat kommunillu akornanni attaveqatigiinneq annertunerulersinneqassaaq, paasissutissat amerlanersaat nunap asingi atorlugit pissarsiarineqarsinnaammata. Taamaattumik aamma innuttaasut tusarniaanerni akuunerulernissaat angujuminarnerulissaaq

- **SDI oqartussaaqatigiinnerup annertunerulernissaanut peqataassaaq.** Aalajangiisarnerni pilersaarusiortarnernilu paasiuminassutsip annertunerulernera oqartussaaqatigiinnerup annertunerulerneranik kinguneqassaaq.
- **Aalajangiinerit pitsaanerulernissaanut SDI peqataassaaq.** Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aalajangiisarnernut ilaatinneqartarnerisigut, aalajangiinerit tunngavissagissaarnerusassapput tunngavilersorluagaanerusassallutillu, taamaalillutillu aamma aningaasartuutigit oqinnerusassallutik.

- **Nunat tamat akornanni suleqatigiinneq annertunerulersinneqassaaq.** Kallaallit Nunaanni SDI, nunani allani atugaasunut nallersuunneqarsinnaasoq, aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat atassusiivigineqarsinnaasut, taamaattumillu nunat allat paasissutissanut tunngatillugu aveqatigineqarsinnaallutik.
- **Ataatsimut isigalugu: Innuttaasunik sullissineq pitsaanerusoq aningaasartuutitigullu naammassisagarfiusinnaanerusoq anguniarneqassaaq.**

Piumasaqaatit tunngaviusut pingasut, suliniuteqarnissamut takorluukkat piviusunnigortinneqarsinnaanerannut naammassineqarsimassat suussusersineqartussaapput. Piumasaqaatit taakku nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat metadata-llu ilusissaannut, SDI-p annertusissutissaasa imassaannut, tassalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat allanik ila- neqarnissaannut, aammalu kingullertut minnerunngitsumilli SDI-p takorluukkani siunnerfigineqartutut atorneqarnissaanut tunngasuupput.



1) Ilusissaa: paasissutissat tunngaviusut aamma metadata-t eqqortut iluarsineqarsimasullu.

SDI-mi tunngaviusumik paasissutissat taakku- nunngalu metadata-t eqqortut iluarsaanneqarsimasullu aalajangersimasumik amerlassuseqartinneqarnissaat pisariaqarpoq. Paasissutissat tunngaviusut eqqartorneqartillugit nunami sumiiffiit pillugit paasissutissani immikkoortut nalinginnaasut, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat allat atorneqarnissaannut iluaqutaassappata pigineqartariaqartut eqqarsaatigineqartarput. Taakku assersuutigalugu nunap ilusaanut assinut, aqqusernit assinginit, portussutsinut assinut, allaffissornikkut killeqarfinnut il.il. tunngasinnaapput. Paasissutissanulli tunngaviusut taakku assigiissaarneqarsimatinnagit suliaqarnissaq aveqatigiinnisarluk ajornarpoq.

2) Imai: paasissutissanik amerlanerusunik, NunaGIS-ikkut takutinneqartussanik ilann-gussinissaq.

Clearinghousep NunaGIS-ip ineriartortinneqarnera ingerlaavartumik ingerlanneqassaaq. Paasissutissani ullumikkut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut iserfissiamiittut suliatuisartut piumasaaqatigisinnaasaannik tamani naammattoorsiffiusanngillat, aammalu iserfissiaq kissaatigineqartumik annertussulimmik atorneqarsinnaalissappat, atuisartut atuerusussinnaasullu akunnerminni pisariaqartitaannik kissaataannillu annertunerusumik naammassinniffiusinnaassaaq. NunaGIS-imik atuinermi periarfissat amerlapput, taamaattumillu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut sullissinerit tamatumunnga naammassinniffiusinnaassapput. Paasissutissanik aveqatigiittarnermi suleqataasut amerlanerulersinneqassapput, aammalu paasissutissanik amigaataasunik pissarsiniarnermi ilaatiqut KMS suleqatigineqassaaq.

3) Atuineq: oqartussaasut innuttaasullu akornanni suleqatigiissitsineq.

SDI immikkullu clearinghouse NunaGIS aqqu-tigalugit innuttaasut sullinneqarsinnaanissaat piumasarineqarpoq, kisiannili aamma taassuma uummaarissumik annertunerusumillu pi-sortani sulianut nunami sumiiffinnut tunga-sunut iserfissiatut atorneqarnissaa Namminer-sorlutik Oqartussat tungaanniit kissaatigine-qarmat, oqartussaasut innuttaasullu akornan-ni suleqatigiissitsisoqarnissaa pisariaqarpoq. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ilisi-manearnerat, taakku atorneqarsinnaanerat kiisalu atorneqarnerisa annertusineqarnissaat, aammalu atuisut sullissisullu akornanni inger-laavartumik oqaloqatigiinnissaq, SDI-llu piffis-sap qanorluunniit ilinerani pisariaqartitaasin-naasunik kissaataasinnaasunillu naammassin-niffiusinnaanissaa pisariaqarput.

2.1 NUNAGIS – INTERNETTIKKUT SULLISSIVIK

Kalaallit Nunaanni SDI-p pilersinneqarnissaanut clearinghouse NunaGIS pingaarutilimmik inissisimavoq. NunaGIS sullissivittut Namminersorlutik Oqartussanit neqeroorutigineqartut, aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut iserfissiatut atoruminartutut isigineqassaaq. Tassani paasissutissanik namminersamik qarasaasiaq atorlugu toqqaannartumik aallertoqarsinnaassaaq, tamatumalu kingorna GIS-imut programmi atorlugu suliaqarneq ingerlateqqinneqarsinnaassalluni, aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat akornanni ujarlertoqarsinnaassaaq, paasissutissallu assigiinngitsut kattunneqartut takuneqarsinnaassallutik. Piffissap ingerlanerani innuttaasooq nunami sumiiffinnut, pisortani sulianut saaffiginissutinullu tunngasunut NunaGIS atorsinnaalissavaa, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik nassaarfissiaannartut atorunnaarlugu. NunaGIS-imi anguniakkat tassaapput:

NunaGIS-ip atorneqarnera innuttaasunut, namminersortunut pisortanilu sullissivinnut arlalinnik iluaqutissartaqarpoq:

NunaGIS-ip Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffinnut tunngatillugu paasissutissanut ataatsimut isaariangornissaa ("one-door"), aamma atuisup isumassarsiani tunngavigalugu atortut digitaliusut atorlugit sumiiffimmik nassaarsinnaanissaa, aammalu paasissutissanik nunap assingani toqqaannartumik takusaqarsinnaalernissaa kissaatigineqarpoq.

Innuttaasunut iluaqutissat:

- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik pilertortumik pitsaanerusumillu pissarsisinaaneq,
- Pisortat pilersaarusiortarneranni paasiuminassuseq annertunerusoq, tamannalu aamma innuttaasut annertunerusumik peqataasalernerannik kinguneqarsinnaavoq.
- Oqartussaasunut apeqqutit sukkanerusumik akineqartalernerat,
- Sullissineq siunnerfeqarnerusoq,
- NunaGIS-imik atuneq ilinniarfiusinnaavoq. NunaGIS-ip innuttaasut ataasiakkaat sumiiffik najugaq aamma Kalaallit Nunaat pillugit ilinniartissinnaavai, taamaalilluni atuisooq nunami sumiiffinnik paasinninnerulissaaq, aammalu internettimik atuinini pitsaanerulersissavaa.
- Oqartussaasut tungaanniit innuttaasunut iluaqutaasumik pilersaarusiortarnerup il.il. pitsaanerulernera.

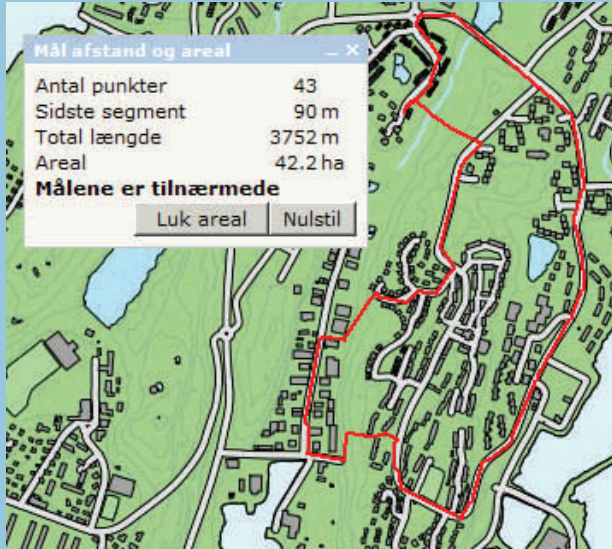
Namminersortunut iluaqutissat:

- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat pitsaanerusut, naniuminarnerusut akeqanngitsullu.
- Paasissutissat assigiissaakkat paasissutissanik aveqatigiinnissamut periarfissanik pitsaanerulersitsissapput.
- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat tunngavigalugit nutaaliornissamut periarfissat pitsaanerulersitsissapput.

Pisortani sullissivinnut iluaqtissat:

- Innuttaasut oqartussaasullu akornanni suleqatigiinnerup annertunerulenera.
- Piffissamik aningaasanillu sipaagaqarneq.
- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut isaarissamik ataatsimut atuinerup immikkoortortat akimorlugit attaveqatigiinnermik pitsaanerulersitsissaaq, aammalu soqutigisatigut aaqqiagiinngissutaalersinnaasut pinnginnerini aqqinneqarsinnaapput.
- Suliassamik nakkutilliinissamut naliliinissamullu periarfissat pitsaanerulersinneqasapput.
- Pilersaarusiorsinnaanerup pitsaanerulerenera naammassisaqarfiusinnaalernalu, ilaatigut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik iluarsaatanik pissarsisinnaanermut periarfissat amerlanerulernerat pissutigalugu ajornartorsiutit ikinnerulertussaapput.
- Najoqqutassianik naatsorsuisarneq aqutigalugu allannguutissanik taakkulu kingunissaannik siumut eqqoriaanissamut GIS-ip periarfissarititai pissutigalugit pilersaarusiorsinnaaneq tunngavilersugaallu arnerusoq eqqarsaatigilluagaanerusorlu.
- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat iluanni nunat tamat akornanni suleqatigiinissamut periarfissarititaasut pitsaanerulisapput.

NUNAGIS-IMI PERIARFISSARPASSUARNUT ASSERSUUTIT



Isorartussutsinik nunaminertanillu uuttortaasarnerit

NunaGIS atorlugu isorartussutsit uuttorneqarsinnaassapput, aammalu sumiiffinni nunap assingani nammineerluni titartaaffigineqarsinnaasuni nunaminertat naatsorsorneqarsinnaassallutik.

Assersuutigalugu arpaffissat nutaat uuttortarnissaat, aammalu pisuffik imaatigulluunniit angallavik qanoq takitigisimansoq uuttortassallugu ajornanginnerulissaaq.

Nunaminertamik atugassinneqarnissamik qinnuteqaateqartarneq

NunaGIS aqqutigalugu nunaminertamik atugassinneqarnissamik qinnuteqaateqartoqarsinnaalissaaq, ajornangitsuaraassaaq. Nunaminertaq kissaatigisaq NunaGIS-ikkut titartarneqaannartassaaq, aammalu immersugassaaq internettikut toqqaannartumik immersorneqassalluni, taannalu kommunimut nassiuneqassaaq. Kalaallit Nunaanni atorlut digitaliusut atorlugit atsiorsinnaaneq atorneqalerpat, aamma qinnuteqartarneq tamakkerluni internettikut pisinnaalissaaq.

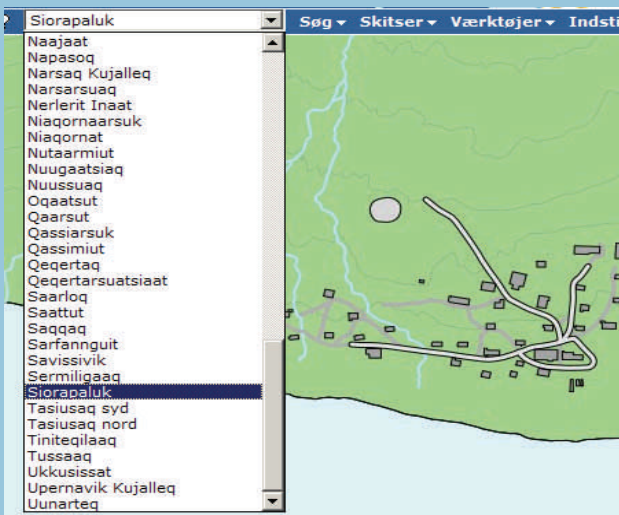
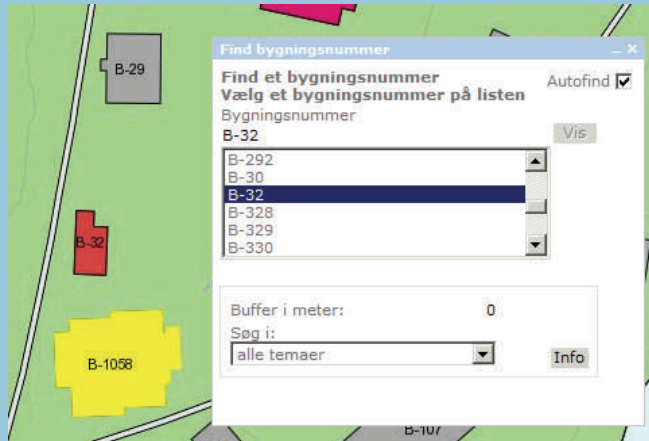


Tamatuma saniatigut qinnuteqaat suliarineqarnermini sumut killinnersoq qinnuteqartup internettikut takusinnaalissavaa. Tamanna paasiuminassutsimik annertusitissaaq.

Sumiiffiit aqqi illullu normui

NunaGIS-imi illoqarfiit nunaqarfiillu assingi tamarmik pigineqarput, taamaattumillu sumiiffiit aqqi taakkulu sumiinneri ajornangitsumik pilertortumillu nassaarineqarsinnaapput.

Illup normua aalajangersimasooq atorneqassappat aamma taanna ujarneqarsinnaavoq, erngerlunilu illu taanna sumiinnerisooq nunap assingani takuneqarsinnaavoq.



Aallaaniartarnermut paasissutissat

NunaGIS ikiortigalugu nunap imikkoortuani najukkami piffissat aallaaniarfiusussat atuuttut ajornangitsumik nassarineqarsinnaapput. Tassanerpiaq nunap assingi paasissutissallu kattullugit piffissat aallaaniarfissat sumiiffimmut atuuttut takuneqarsinnaapput.

Kommuninut pilersaarutit atuuttut

NunaGIS aqqutigalugu kommuninut pilersaarutit suut sumiiffimmut pineqartumut, soorlu nammineq illugisap toqqavianut atuunnersut takuneqarsinnaavoq.

Aluminiuliorfissaq pillugu paasissutissat

NunaGIS aqqutigalugu Maniitsup eqqaani aluminiuliorfissaq pillugu suliamut paasissutissat takuneqarsinnaapput.

Sumiiffiit eqqissisimatitat

NunaGIS aqqutigalugu sumiiffiit suut eqqissisimatitaanersut takuneqarsinnaapput.



NunaGIS-ili suli ineriartortinneqarmat, aamma akornutissanik atuisut tungaannut erseqqissarneqartariaqartunik peqarpoq.

- Nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat tamarmik nalorninartortaqaassapput, aalajangersimasumillu annertussusilimmik paasiu-minarsagaassallutik. Taakku pillugit paasisutissat metadata-t iluaqutigalugit atuineq nukittorsarneqassaaq, iluaqutigineqassappatalu atuisup metadata-nik atuinissamik paasisimaarinninnissaa pisariaqarpoq.
- NunaGIS-imi nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat aamma nunami sumiiffiit pillugit paasisutissanut sullissinerit amerlanertigut atoruminarsarneqarlutik paasiu-minarsarneqarsimasarput. Taamaattumik nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat tamatigut kisaatigineqartutut eqqoqqissaarneq ajorput.

- Nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat paasisutissanik amerlasuunik imaqartarput, taamaattumillu tamarmik takuneqassagunik skærmikkut ersersinniartarnerat sivisulaartarpoq, taamaattumillu atuisut utaqqikatasinnaasarput.
- NunaGIS-ip suli nunami sumiiffiit pillugit paasisutissanik atortussanillu amerlasuunik neqerooruteqarsinnaannginnera imminermi akornutaasinnaavoq. Nunami sumiiffiit pillugit paasisutissanut iserfissiaq sukkavallaamik tamanut atugassanngortinneqassappat atuisut pakatsinnaapput, kisiannili aamma sivisuallaamik utaqqisoqassappat, atuisunngorsinnaasut utaqqikatalissapput, tamatumalu peqatigisaanik SDI-mik ataqatigiimmik ineriartortitsinissaaq unikaallatsinneqarsinnaavoq.



3. TAKORLUUKKAMIK PIVIUSUNNGORTITSINISSAQ

– SUNIK UNAMMILLIGASSAQARPUGUT?

Kalaallit Nunaanni SDI pitsaasoq, matumani suliniuteqarnermi pilersissallugu siunnerfigineqartoq piviusunngortinneqassappat, siunnerfiit tunngaviusut pingasut saqqummiunneqareerput. Siunnerfiit taakku siusinnerusukkut taaneqareersutut *ilusissaanut*, *imassaanut* aamma *atuinissamut* tunngasuupput.

- 1) **Iluseq:** paasissutissat tunngaviusut eqqortut iluarsisallu,
- 2) **Imaa:** paasissutissanik amerlanerusunik NunaGIS-ikkut takutinneqartussanik ilanngussineq, kiisalu
- 3) **Atuineq:** oqartussaasut aamma innuttaasut/suliffeqarfiit akornanni suleqatigiissitsineq.

Tunngavissat tamaasa immikkut isigalugit arlalinnik eqqumaffigineqartariaqartunik unammilligassaqarpoq, tamatumunngalu atatillugu unammilligassat pakkersimaarnissaannut periusissanik paasiniaasoqarsimavoq.

1) Iluseq: paasissutissat tunngaviusut eqqortut iluarsisallu.

SDI ineriartortinneqassappat, nunami sumiif-

fiit pillugit paasissutissat pigineqartut – tassalu nunap assingisa eqqortuunissaat aammalu iluarsineqarsimanissaat eqqarsaatigalugit – tutsuiginartuunissaat pingaaruteqarpoq. Paasissutissat tatigineqarsinnaasariaqarput. Assersuutigalugu nunaminertaq, nunaminertamik atugassinneqarnissamik qinnuteqaateqarfigineqarsimasoq NunaGIS-ikkut nunap assingani eqqoqqissaartumik nalunaarsorneqarsimassaaq, aammalu najukkamut pilersaarutit nunaminertamut atuuttut suli atuutissallutik. Tamanna pingippat atuisup nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat pineqartut tatigiunnaartussaavai, allatullu iliorluni taakkununga paasissutissanik pissarsiniartussaalluni.

Taamaattumik SDI pitsaasoq eqqortunik iluarsisanillu tunngaviusumik paasissutissartalik, metadata-nillu taakkununga atasunik pilik tunngavigineqartariaqarpoq, taamaalillunilu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat qanoq atorineqarsinnaanerit, kiisalu atuinermi piumasaqaatit suut atuunnerat atuisunit paasineqarsinnaasariaqarput.



Paasissutissanut tunngaviusunut tunngatillugu unammilligassat	Paasissutissanut tunngaviusunut tunngatillugu unammilligassanut isummersorneq
<p>Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat piffissap qanorluunniit ilinerani naammaginatumik eqqortuussappata iluarsineqarsimasuussappatalu isumaginissaannut isumalluutininik atuisoqartariaqarpoq.</p>	<p>Sullissisut allat paasissutissanik tapersiisarnisaat, aammalu taakku naammaginatumik naapertuuttumillu paasissutissanik nutarterisarnisaat pisariaqartinneqarpoq. Tamanna inatsisliornikkut qulakkeerneqarsinnaavoq.</p>
<p>Kalaallit Nunaat SDI-mik ilusilersuinermi aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataatsimut isigalugit atuinermi nunanut soorlu England, Danmark Italien-ilu eqqarsaatigalugit kinguarsimavoq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaat EU-mi nunatut EU-mi male-ruagassiamik INSPIRE-mik malinninnissamut pisussaaffilerneqarsimangikkaluartoq, Kalaallit Nunaata nunat taakku assigalugit SDI-mik ineriartortitsinissani iluaqutigisussaavaa. • Kalaallit Nunaata paasissutissanik aveqatigiit-ternermi nunanik allanik suleqateqarnera suli annertusiartorpoq. Tamatumunnga assersuutitut oqaatigineqarsinnaavoq, Danmarkimi Kort- og Matrikelstyrelse akuleriilluni paasissutissaatinik tunniusseqatigiissinnaaneq pillugu isumaqatigiissuteqarfigineqarsimammat. Tamatuma saniatigut oqaatigineqarsinnaavoq, nunat issittumiittut akornanni SDI-mik ineriartortitsinissaq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiornissaq eqqarsaatigineqarmat, nunat taakkua ilai arlaqartut assigiinnik imalunniit sanilliunneqarsinnaasunik ajornartorsiuteqarmata.



2) Imaa: paasissutissanik amerlanerusunik NunaGIS-ikkut takutinneqartussanik ilanngussineq

Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat assigiinngitsorpasuarunik iluseqarput, aammalu GIS atorlugu ujarlernissamut periarfissat amerlasoorujussuupput. Kisiannili innuttaasut nalinginnaasut paasissutissanik tunngavilersugaanngitsunik suliarineqanngitsunillu atuisinnaanerak killeqarpoq, taamaattumillu paasissutissat atoruminarnerusunngorlugit saqqummiunneqarsinnaanissaat pisariaqarpoq. NunaGIS tamatumunngarpiaq sullissinissamut neqeroorutaavoq. Takorluugaq naammassineqassappat innuttaasut nalinginnaasut NunaGIS-imik atuinerup iluaqutissartaanik takunnissinnaanissaat, aammalu tamatumunga kissaateqarnerat naammaginartumillu ilisimasaqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Paasissutissanik NunaGIS-ikkut takutinneqarsinnaasunik amerlanerusunik ilanngussiniarnermi unammilligassat	Paasissutissanik NunaGIS-ikkut takutinneqarsinnaasunik amerlanerusunik ilanngussiniarnermi unammilligassanut isummersorneq
<p>Kommunit innuttaasullu pisariaqartitaat kissaataallu nalunaarsorneqarsimanngillat, taamaammallu taakku naammassiniarlugit NunaGIS-ikkut qanoq aqutissiuussisoqartariaqarnerasoq nalornissutigineqarpoq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NunaGIS-imut pitsannguutissat pillugit kommuniniit akissuteqaatit siunnersuutillu. Tamanna apeqqutinut immersugassat atorlugit akissat isumaqasioqatigiinnerillu aqutigalugit pisinnaavoq. • Innuttaasut akornanni atuisunik misissuineq. Misissuinermi pisariaqartitat kissaatillu suunersut tikkuussisoqarsinnaavoq, aammalu atuuttooreersut pillugit akissuteqartoqarsinnaalluni. Taanna iserfissiaq NunaGIS-ip aallartinnerani saqqummertartoq atorlugu suliarineqarsinnaavoq.
<p>NunaGIS-ip pisinnaasai tamakkiisut atorluarneqassappata, suliffeqarfinnit paasissutissanik, immaqa saqqummiutissallugit kissaatiginngisaanik pissarsinissaq pisariaqalersinnaavoq.</p>	<p>NunaGIS-ip pisinnaasai tamarmiusut anguneqassappata, paasissutissanik aveqatigiittarneq pillugu inatsisiliornissaq pisariaqartoq paasinarsinnaavoq.</p>
<p>NunaGIS-ip ineriartortinneqarnera inuit ikittuinaat suliaaraat, taamaattumillu ineriartortitsineq arrinnerusumik ingerlanneqarpoq, ineriartortinneqarneranullu inuit ikittunnguit taakku pinngitsoorneqarsinnaanngillat.</p>	<p>NunaGIS-imik ineriartortitsinermi inuit ikittuinaat sultinneqarnerat aamma iluaqutaasutut isigineqarsinnaavoq, tassami suleqatigiinneq qaninnerusumik ingerlanneqarpoq aammalu aalajangiisarnermi aqutit qaninnerullutik.</p>

<p>Atortut digitaliusut atorlugit atsiorsinnaaneq amigaataavoq, taamaattumillu qinnuteqaatit assigisaallu naqinneqartariaqartarput atsiorneqartariaqartarlutillu.</p>	<p>Atortut digitaliusut atorlugit atsiorsinnaaneq ineriartortinneqarpoq.</p>
<p>Kalaallit Nunaat internettikkut aqutsineq eqqarsaatigalugu aallarnisarfimminiippoq, aammalu oqartussaasut innuttaasulluunniit pisortat ingerlatsinerannik digitaliseerinermi misilittagaqangaatsiannngillat. Ingerlatsinerup 100%-imik digitaliseererneqarnissaanut sulii aqut takivoq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kalaallit Nunaanni atortut digitaliusut atorlugit pisortani ingerlatsineq annertusarniarlugu suliniut Innuttaasunik Sullissineq Pitsaanerusoq ingerlanneqarpoq, ilaatigut innuttaasunut internettikkut iserfissiaq aqutigalugu. • NunaGIS-ip ineriartortinneqarnerani Kalaallit Nunaata Danmark suleqatigaa, piffissallu aamma ingerlanerani INSPIRE-mut maleruagassiami piumasaqaatit naammassineqartalernissaat siunnerfigalugu.

NunaGIS siunissami sunik sullissiviussanersoq pillugu pilersaarutinik isumassarsianillu arlallinnik peqarpoq. Taakku ilamininnguinit makku assersuutigineqarsinnaapput:

- Piffissap ingerlanerani innuttaasut NunaGIS aqutigalugu pinngortitami naammattuukat pillugit nalunaaruteqarsinnaalissapput. Tuttunut, arfernut nannunullu tunngasinnaapput, aammalu sikunut silamulluunniit tunngasinnaallutik. Taamaalilluni nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat atorsinnaa-



sut taamaattut erngerlutik amerlanerpaanit agguaqatigiinneqarsinnaapput atorineqarsinnaallutillu.

- Nunarsuup kissatsikkiartorerata Kalaallit Nunaanni sikumut uumasooqatigiinnullu annertuunik sunniuteqarnera pissutigalugu Kalaallit Nunaat nunat tamat akornanni eqqumaffigineqarpoq. Silap pissusaanut paasissutissanik, kalaallinut soqutiginnittunullu allanut paasissutissatut NunaGIS-imut ilanngussinissaq sulissutigineqarpoq.
- NunaGIS-imi piaartumik najukkanut nalunaarsorsimaffimmik tamakkiisumik peqalernissaq anguniarneqarpoq, nunami sumiiffiit



pillugit paasissutissanik annertuummik atuinermi inuit, inissiat nunaminertallu najukkanut atassuserneqarsinnaanissaat pinngitsoorneqarsinnaanngimmat.

- Najukkanut nalunaarsorsimaffiit NunaGIS-imi atorineqarsinnaalerpata, kisitsisitigut paasissutissanut aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut attaviliisinnaaneq ajornarunnaassaaq. Immikkut ajornartorsiorfiusut suussusersisinaanissaat periarfissaqalissaaq, tamatumalu kingorna pinaveersaartitsinissaq ingerlaavartumillu suliuteqarnissaq siunnerfigalugu periarfissanik misissuisooqarsinnaalissalluni. Taakku nunnga assersuutaasinnaapput:
 - Sumiiffiit immikkut annertuumik pinerlunniarfiusut,
 - Illuutit oqorsagaanerat,
 - Inuusuttut akornanni suliassaqarfinni assigiinngitsuni ilinniarsimassusaat.

3) Atuineq: oqartussaasut aamma innuttaasut/suliffeqarfiit akornanni suleqatigiissitsineq.

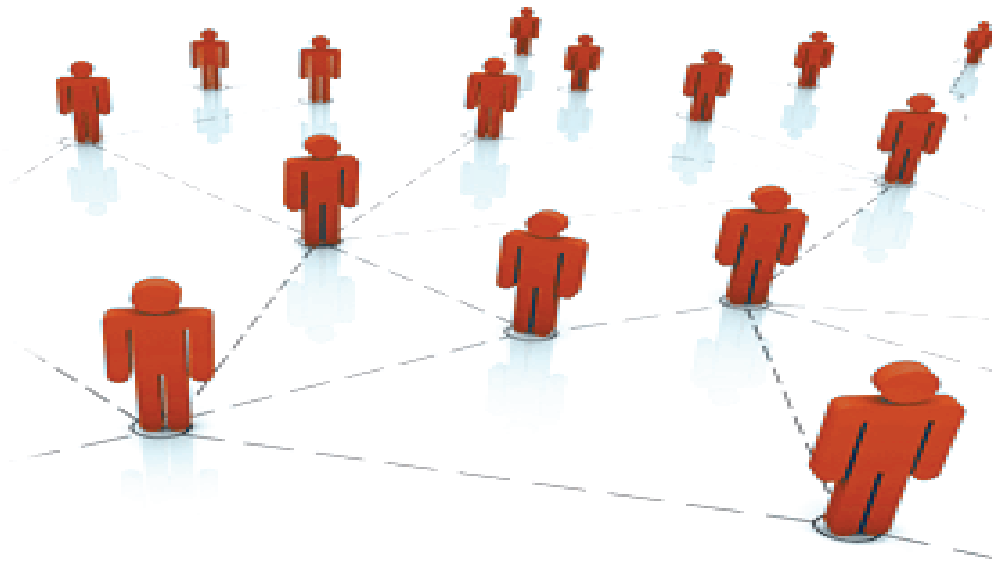
Nunami ataatsimi SDI uninngaanneq ajorpoq, kisiannili inuiaqatigiit ineriartornerat ilutigalugu ineriartortinneqartarluni. Oqartussaasut aamma innuttaasut/suliffeqarfiit akornanni suleqatigiissitsinerup ingerlaavarnissaa taamatut ineriartortitsinissamut piumasaqaataavoq. Kissaatit pisariaqartitallu suunersut, aammalu innuttaasut akornanni takkuttarnersut, aammalu taakku naammassineqartarnersut nalunaarsorneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Nunamili sumiiffinnut paasissutissat Kalaallit Nunaanni suli atorneqangaanngillat, tamatumunngalu inuit nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik taakkulu iluaqutaasinnaanerinik naammattumik ilisimasaqannginnerat ilaatiqut pissutaasunut ilaasimagunarpog. Tamatu-

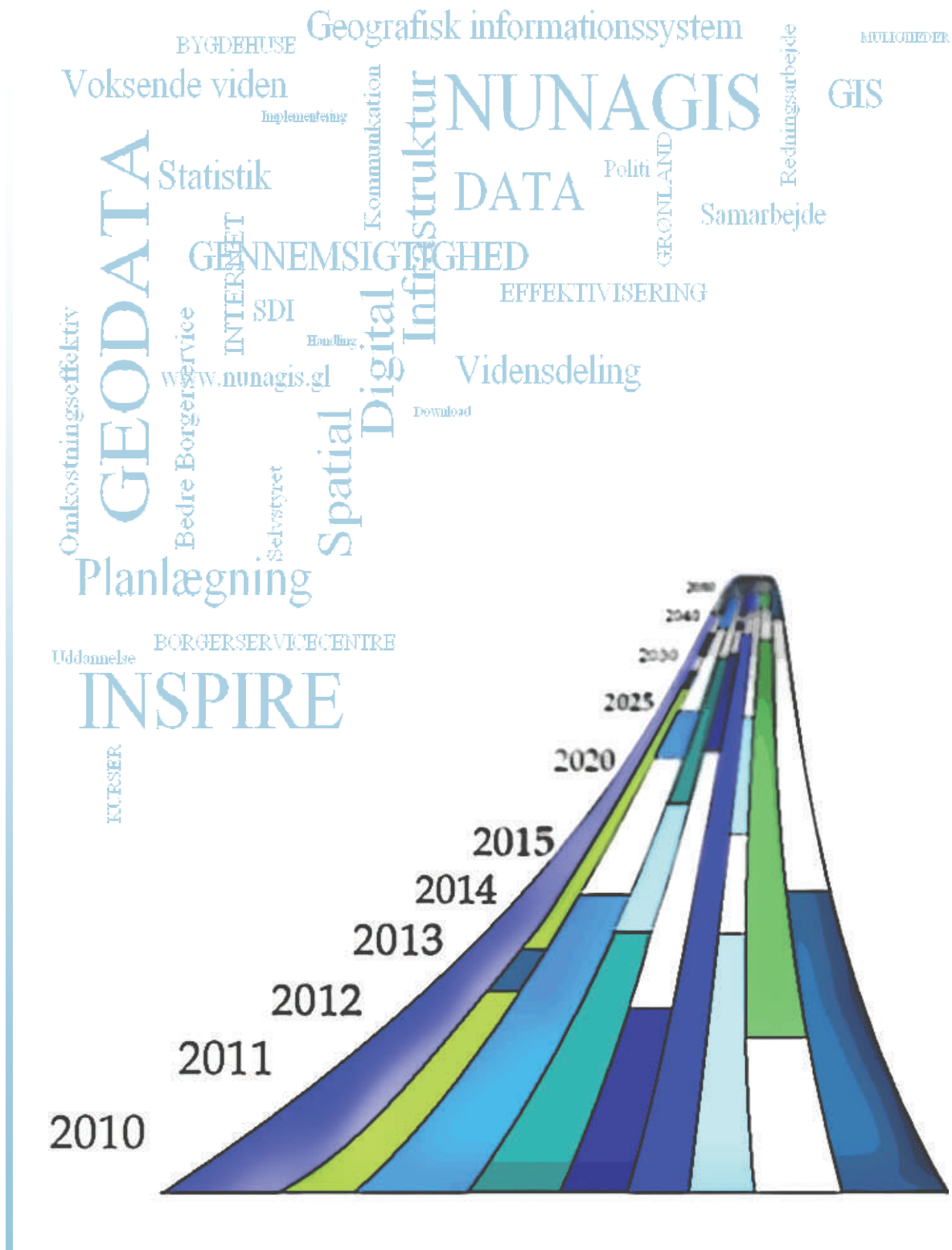
ma kinguneriinnagaanik SDI-mut ingerlalluurtumut ineriartortitsinissap tungaanut alloriarnertut siullertut pineqartumik ilisimasaqarneq siaruarterniarneqassaaq.

**Atuisut tassaasinnaasut
eqqarsaatigineqarsinnaavoq:**

- Oqartussaasut (Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik allaffeqarfiat kommunillu),
- Suliffeqarfiit namminersortut
- NGO-t
- Innuttaasut ataatsimoortukkaat
- Ilisimatusartut naatsorsueqqissaartartullu,
- Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik, teknologijnik sullisnernerillu pilersuisut,
- Innuttaasut ataasiakkaat.



Suleqatigiissitsinissamat tunngatillugu unammilligassat	Pisortani sullissivinnut tunngatillugu unammilligassanut isummersorneq	Innuttaasunut/suliffeqarfinnut tunngatillugu unammilligassanut isummersorneq
<p>NunaGIS-ip piunera pillugu ilisimannineq naammangilaq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · NunaGIS siunissami atugasaa-soq assigiimmik oqariartuuteqarnissaq, tamanalu tassannga atuinermut inatsisiliorneq aqputigalugu erseqqissarneqarsinnaavoq. 	<ul style="list-style-type: none"> · Tv-kkut ilanngussat aqputigalugit NunaGIS-ip nittarsaaneqarnera.
<p>GIS-imi periarfissarititaasut inunnit ilisimaneqanngillat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · NunaGIS-ip atorneqarnerata iluaqutissartai pillugit nittarsaasineq. 	<ul style="list-style-type: none"> · Kommunit nutaarsiassaqarfiillu nittartagaat aqputigalugit NunaGIS erseqqissarneqassaaq, assersuutigalugu igalaajusanngorlugit (minimaps-inik taagorneqartut) saqqummersillugit
<p>Aaqquissuusaanerit sukannersunik misingsersuuteqartut GIS-imut aningaasaliinissaq naggataagut iluaqutigineqarsinnaasoq pillugu paasitikkuminaassinnaapput. GIS-imik atuilernerimi aningaasqarnikkut iluanaarutissat misissuiffiginerqartarnerisa annikitsuinnaanera tamatumunnga pissutaavoq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Naalakkersuisoqarfinni, kommunini, innuttaasunik sullissivinni nunaqarfiillu allaffiini sulisut pikkorissartinneqassapput. · NunaGIS-ip atorneqarsinnaanera pillugu meeqqat atuarfiini, ilinniarnertuunngorniarfinni, teknikkimut ilinniarniarfinni il.il. ilinniartitsisunut pikkorissartitsineq. 	<ul style="list-style-type: none"> · Oqaatigineqareersutut assigiissaarisooqassaaq, taamaalillunilu suleqatigiissitsinissaq ajornannginnerulersinneqassalluni.
<p>GIS tunngavigalugu paasissutissanik pissarsiniartarneq sivisungaatsiartarpoq, taamaattumillu suliffeqarfinni/oqartussaasuni pisortat paasinnissinnaasannngillat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · NunaGIS-ip atorneqarsinnaanera pillugu meeqqat atuarfiini, ilinniarnertuunngorniarfinni, teknikkimut ilinniarniarfinni il.il. ilinniartitsisunut pikkorissartitsineq. 	<ul style="list-style-type: none"> · Kommunit aqputigalugit saqqummiineq: siunissami attaveqatigiinnermi annertoq NunaGIS aqputigalugu ingerlanneqarsinnaavoq. · NunaGIS meeqqat atuarfiini, ilinniarnertuunngorniarfinni teknikkimut ilinniarniarfinni il.il. ilinniartitaanermut ilaatinneqalissaaq.
<p>GIS suleriaatsinut sulii ilanngunneqanngilaq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · E-mail aqputigalugu atuakkanik atorniartitsisartunut, takornariartitsisartunut il.il. allagarsiissutit paasissutissiiffiusut. 	<ul style="list-style-type: none"> · Innuttaasut NunaGIS-ip atornissaanut innuttaasunik sullissivinnut imaluunniit nunaqarfinni allaffinnut ikiortissarsiorsinnaapput.
<p>Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat taakkulu suliarineqarnissaat pillugit ilisimasassanik naammattunik ilisimasallit sulisorineqartut naammangillat, aammalu tassani periarfissat pillugit ilisimasat naammanginnerat pissutaalluni suliaassaqarfimmut ilisimannineq taana ugartorneqanngilaq.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · E-mail aqputigalugu atuakkanik atorniartitsisartunut, takornariartitsisartunut il.il. allagarsiissutit paasissutissiiffiusut. 	<ul style="list-style-type: none"> · NunaGIS "Innuttaasunik Sullissineq Pitsaanerusoq"-mut internettikkut iserfissiamut ilanngunneqassaaq. Taamaalillunissaq innuttaasut paasissutissanut ajornanngitsumik isersinnaanarlutik NunaGIS-imut attaviliinissaat iluaqutserneqassaaq.
<p>Piumassuseqannginneq, ilisimasakinneq imaluunniit internettimut attaveqannginneq pissutigalugu atortut digitaliusut atorlugit ingerlatsinermik atuisinnaanarlutik IT-mik naammattumik atuinnigitsunik inoqartussaavoq.</p>		



4. TAKORLUUKKAMIK ATULERSITSINISSAQ

– QANOQ ILIUSSAAGUT?

Periusissami matumani SDI-p 2010-miit 2015-imut Kalaallit Nunaanni qanoq iliorluni atulersineqarnissaata paasiuminarsarneqarnissaa siunertarineqarpoq. SDI-mik atulersitsiniarneq piffissap sivisujaap ingerlanerani ingerlanneqassaaq, taamaalillunilu piffissaq paasiuminarsaanermut iluaqutaasumik immikkoortunut minnerusunut mersernannginnerusunullu aggulunneqarsinnaalluni. Immikkoortut taakku atulersitsiniarlunilu suliniutit qanoq iliorluni suliarineqassanersut matuma kinguliani atulersitsinissamut pilersaarutini sukumiinerusuni, Namminersorlutik Oqartussat suliniutitut ilusiliussassatut toqqarsimasaat Prince2 atorlugu suliniutitut ilusilersorneqarlutillu aqunneqartussani nassuiarneqassapput.

SDI-mik Kalaallit Nunaanni atulersitsiniarnissaq matuma siuliani *ilusissamut*, *imassaannut atuinissamullu* immikkoortuni nassuiarneqartunik piunasaqaateqarfiuvoq. Immikkoortut ingiaqatigiissillugit ineriartortinneqassapput, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ingerlalluurtumik ataqatigiissagunik tamarmik pisariaqartinneqarmata akunnerminnilu atorfissaqartinneqarlutik. Taakku ataanni suliniuteqarfissat nassuiarneqassapput, taakkulu matuma kinguliani atulersitsiniarluni pilersaarutini anertunerusumik sammineqarumaarput.

Ilusia: paasissutissat

tungaviusut eqqortut iluarsisallu

SDI ingerlalluassappat nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik eqqortunik iluarsisanillu innuttaasut, suliffeqarfiit, oqartussaasut nu-

nallu allat paarlaasseqatigiittarnissaat atueqatigiittarnissaallu pisariaqarpoq. Tamanna pisutigalugu aallaqqaammut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atueqatigiissinnaansap qulakkeerneqarnissaa pingaaruteqarpoq. Tamanna pissaaq iserfissiat ataatsimoorussat pitsaassutsillu ataatsimoorussat aqutigalugit ajornanngitsumik paarlaasseqatigiissinnaanermik ajornarunnaarsitsisumik assigiiartumik ilusiliinikkut. Assigiiartumik ilusiliineq aamma metadata-t iluanni assigiimmik siunernefeqartitsilerneramik kinguneqassaaq. Siusinnerusukkut taaneqareersutut metadata-t tassaapput paasissutissanut paasissutissat, imaluunniit allatut nassuiarlugit; nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat imaannut nassuiaatit, taakkulu SDI-mut pingaarutilerujussuupput, ilaatigut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik ujarlernissaaq ajornarunnaarsinneqartarmat.

Assigiiartumik ilusiliinerup ingerlanneqarnissaa tamatumalu kingunerisaanik metadata-nik malinnaatitsisinnaanissaaq qulakkeerniarlugu suliaqarfiup inatsisiliunneqarnissaa iluaqutaasinnaavoq pisariaqarlunilu. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut, metadata-nut taakkuninngalu paarlaasseqatigiittarnermut inatsisiliorneq Kalaallit Nunaanni SDI-p suniuteqarnerusumik ineriartortinneqarneranik kinguneqartussaavoq, nunamilu sumiiffinnut paasissutissat ataqatigiinnerisa taamatut inatsisiliunneqarnerisigut atulersitsinissami sinaakkutissat aalajangersimasut pilersinneqarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Tassani Kalaallit Nunaata iluaqutaasumik EU-mi INSPIRE-mut malittarisassiani assigiiaartumik ilusiliinisamut piumasaqaatit ilaat malissinnaavai, tassani assigiiaartumik ilusiliineq siunissamut qulakkeerisuusaaq, ukiuni makkunani EU-mi nunani ator neqalersoq, taakkulu saniatigut aamma nunani avannarlerni ator neqartooq tunngavigineqarmat. Aamma inatsisiliornikkut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat eqqortuunissaannut nutarterneqartarnissaannullu piumasaqaatinik aalajangersaannissaq ajornarunnaartussaavoq. Atuisutut nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aasimasat tatigineqarsinnaanissaat SDI-p pilersinnissaanut qitiusutut tunngaviusussaavoq.

Tassalu suliniummi matumani takorluukkat atulersinneqassappata, nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanut metadata-llu *ilulissaannut* arlalinnik piumasaqaateqartoqarpoq. Tassani **ASSIGIISAAARISOQASSAAQ** (INSPIRE-mut malittarisassat iluaqutaasumik malinneqarsinnaapput), tamatumalu kingunerisaanik metadata-t assigiiaartumik aaqqissugaalissapput. Tamanna ilaatigut **INATSISILIORNIKKUT** qulakkeerneqarsinnaavoq, tamatumattaarlu kingunerisaanik paasissutissat tunngaviusut **EQ-QORNERULERNISSAAT** aamma ingerlaavartumik **NUTARTERNEQARTARNISSAAT** ingerlanneqarsinnaalluni.

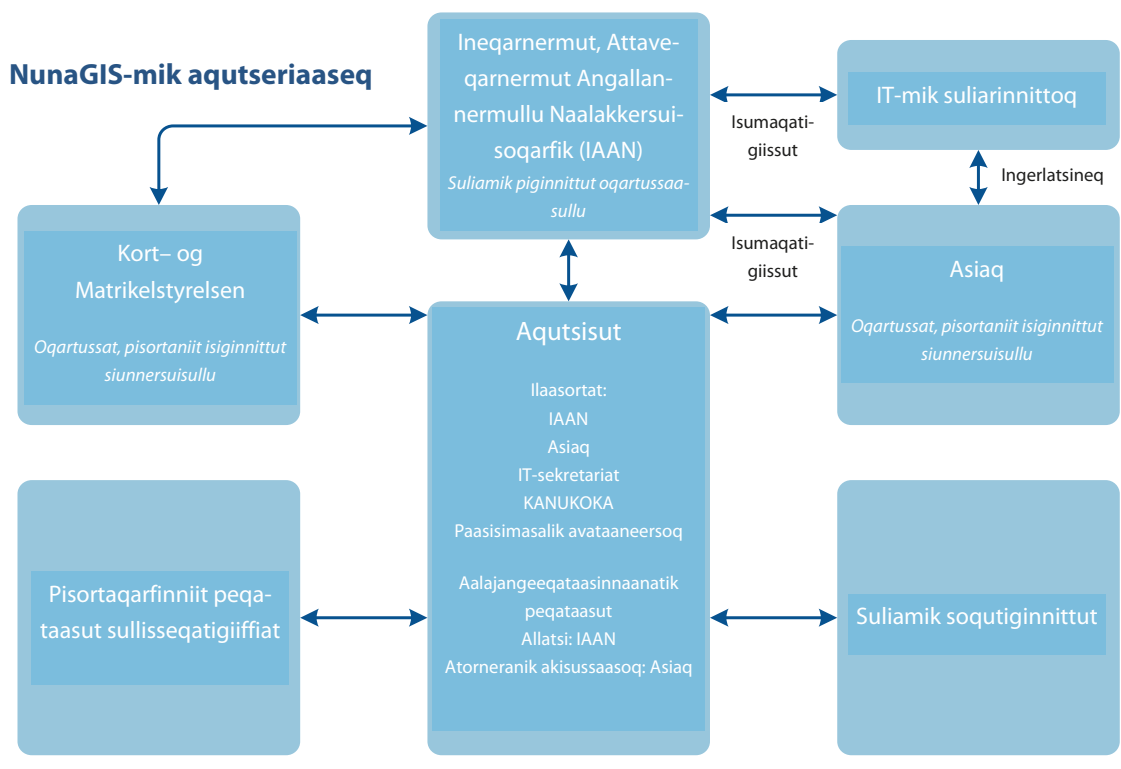
Imaa: paasissutissanik amerlanerusunik NunaGIS-ikkut takutinneqartussanik ilanngussineq

Aamma nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat ataqatigiinnerat pillugu inatsisiliornikkut

SDI-mut paasissutissanik pilersuisut akornanni suleqatigiinnissamut pisussaaffiliinissamut periarfissat pilersinneqassapput. Suleqatigiinnermi tassani suleqataasussat tunngavigineqassapput, aammalu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat metadata-llu attuumassuteqartut tamanit takuneqarsinnaalernissaannut atueqatigiiffiusinnaanissaannullu qulakkeeri-soqassalluni. Paasissutissanik pilersuisut pisor-tani sulisuusinnaapput taamatullu suliassaqarfimmut soqutiginnittuusinnaallutik, tassanilu ataatsimut sullissivimmi suleqatigiittoqalernissaa anguniarneqarpoq. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik aveqatigiittarnermi SDI-mi clearinghouse-mik taaneqartooq, NunaGIS, ator neqassaaq. Taanna aqutugalugu nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat, taakkunungalu metadata-t atasut atuisumut takutinneqartassapput, atuisullu nammineerluni nunami sumiiffiit pillugit paasissutissat aasinnaasavai, namminerlu qarasaasiani atorlugu paasissutissat suliarineri ingerlateqqissinnaallugit. Clearinghouse ineriartortinneqartuarpoq, aammalu www.nunagis.gl tamakkiisumik ator neqarsinnaassappat, paasissutissat suli amerlanerusut pisariaqartinneqarput. Ineriartortit-sinerup ingerlateqqinnissaanut suliassat isumalluutini pisariaqartitsiviusut naatsorsutigineqassapput, kisiannili tamatumani inooqatigiinnikkut, avatangiisinut aningaasaqarnikkullu iluaqutissat aningaasaliissutissanit amerlanerusussaapput. SDI-p pilersinneqarnerini aningaasartuutiviusut pissarsiassallu imminnut ataqatigiinnerat minnerpaamik 1:4-ussasaq annertussuseqarnissaat naatsorsutigineqarpoq.

NunaGIS-ip ineriartorteqqinneqarnerani suleqatigiinneq suleqataasut assigiinngitsorpas-suit akornanni pisussaavoq, taakkulu matuma kinguliani aaqqissuussaanerup ilusissaanut titartakkami takuneqarsinnaapput. Innuttaasut, suliffeqarfiit pisortanilu oqartussaasut SDI-mi atuisutut/soqutigisaqartutut, pisortanit sullissitut aammalu paasissutissanik pilersuisutut pingaarutilittut inissisimasussaapput, taamaattumillu atuisut pisariaqartitaat kissaataallu pillugit akissuteqartoqartarnissaa, taamaattumillu paasissutissanik pilersuisut suleqatigiilluarnissaat pisariaqarpoq. NunaGIS-imik atuisut aqutsisooqatigiillu akornanni attaveqaqatigiilluarnissaq pingaaruteqarpoq, taamaalilluni piunasaqaatit, soqutiginnittut NunaGIS-imut piunasaqaatigisartagaat tunngavigalugit ineriartortitseqqinneq ingerlateq-qinneqarsinnaammat.

Suliniunni matumani takorluukkat naam-massineqassappata, NunaGIS-ip *imaasa* naammaginartuunissaat qulakkeerneqassaaq. Ilaatigut **INATSILIORNEQ** aqutugalugu **ATAATSIMUT SULLISSIVIMMI SULEQATI-GIINNISSAMIK PISUSSA AFFILIINISSAMUT** tunngavissanik pilersitsisoqassaaq. Nunami sumiiffiit pillugit paasissutissanik atueqatigiin-nissamut periarfissiinermi SDI-mi clearinghou-se **NUNAGIS** ingerlaavartumik ineriartorteq-qinneqartuatoq atorneqassaaq, taannalu ilaatigut atuisut NunaGIS-imillu ineriartortitsi-sut akornanni **ATTAVEQAQATIGIINNEQ** tunngavigalugu ingerlanneqassaaq.



Atuineq: oqartussaasut aamma innuttaasut/suliffeqarfiit akornanni suleqatigiissitsineq

SDI-p pilersinneqarnera naggataatigut nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat annertunerusumik atorneqalernerinik kinguneqarnissaat anguniagaassaaq. SDI-p ataqatigiissup ineriartortinneqarnerani atuisut tunngaviussapput, tamannalu aallaqqaammut pingaarnertullu atuisut (pisortani suliassaqarfiit aamma innuttaasut suliffeqarfiit) akornanni pitsaasumik ataqatigiinnikkut nunamilu sumiiffinnut paasisutissat akornanni ataqatigiissitsinikkut pilersinneqassaaq. Maannakkorpiaq nunami sumiiffiit pillugit paasisutissat, taakkulu Kalaallit Nunaannut iluaqutaasinnaanerit pillugu ilisimasaqarneq nalinginnaasoq naammanngilaq, taamaattumillu paasisutissiisarnissaq pisariaqartinneqarluni. Tunngaviusumik innuttaasut, suliffeqarfiit oqartussaasullu

akornanni nunami sumiiffiit pillugit paasisutissanik atuinissamut kissaateqarneq pilersinneqassaaq, tamatumalu kingorna pikkorissartitsinerit tamanullu ammasumik paasisutissiisarnerit aqutugalugit qitiusumik ilisimasanik ingerlatitseqqittarnissaq pisinnaavoq.

INSPIRE-mut malittarisassani nunami sumiiffiit pillugit paasisutissanut malitassat ilaat aamma kalaallit malitassiineranni atuutinneqalissappata, aamma nunanut allanut paasisutissanik paarlaasseqatigiittarnerit ingerlatitseqqittarnerillu oqinnerulersinneqassapput, taamaalillunilu nunat allat, soorlu nunani issittu niittut suleqatigineqarnerisa iluaqutigineqar sinnaanera ajornarunnaarsinneqassaaq.

Tassalu oqartussaasut, innuttaasut, suliffeqarfiit nunallu allat akornanni **ILISIMASANIK ATUEQATIGIITTARNERMI** aamma **ATTAVEQAQATIGIITTARNERMI** suleqatigiissitsinissamut atatillugu kalaallit SDI-annik *atuinerup* naammaginatumik pitsaasuseqalernissaa pisariaqarpoq.

